

การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
USE OF LEGAL INFORMATION BY THE LEGAL OFFICERS
IN THE OFFICE OF THE JUDICIARY

ปริชญา นามวัฒน์

การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

USE OF LEGAL INFORMATION BY THE LEGAL OFFICERS
IN THE OFFICE OF THE JUDICIARY

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Information Studies)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

ของ

ปรีชญา นามวัฒน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิติถนบดี)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศุภรชชตรา แสนวา)

ชื่อเรื่อง	การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
ผู้วิจัย	ปรีชญา นามวัฒน์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิพิมล ประพินพงศกร

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 140 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test แบบ Independent ผลการวิจัยพบว่า นิติกรมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาตนเอง ใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยายกฎหมาย/หนังสือคำอธิบายกฎหมาย มีวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายผ่านโปรแกรมค้นหา ใช้เนื้อหาสารสนเทศด้านกฎหมายอาญา ตลอดจนมีการใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต คือ เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมมากที่สุด สำหรับปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานพบว่านิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ในขณะที่นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน แต่มีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย, สารสนเทศทางกฎหมาย, นิติกร, สำนักงานศาลยุติธรรม

Title	USE OF LEGAL INFORMATION BY THE LEGAL OFFICERS IN THE OFFICE OF THE JUDICIARY
Author	PREECHAYA NUMWAT
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Sasipimol Prapinpongsakorn

The aims of this research are to study the problems and the uses of legal information by the legal officers in the Office of the Judiciary, including a comparison of the use and the problems of legal information, according to their levels of education and work experiences and using the quantitative research method. The samples consisted of 140 legal officers in the Office of the Judiciary by using the stratified sampling method. The data were collected through questionnaires and analyzed by descriptive statistics, including percentage, mean, standard deviation and an independent sample t-test. The results revealed that the study showed that legal officers had a high level of use of legal information. The main purpose was to increase knowledge and self-development. The most commonly used information type of print media included law books, law textbooks, law narration and explanation books. The most common way to find legal information was through search engines. The most used legal information content was criminal law. The most used internet information sources are the websites of agencies under the Office of the Judiciary. The legal officers had a moderate level of problems regarding legal information. The most common problem was legal information. For comparisons based on the variables, the levels of education and work experiences. It was found that legal officers with different levels of education made no difference in the use and the problems of legal information, while legal officers with different work experiences had different uses of legal information but no differences in terms of the problems of legal information.

Keyword : Legal information-use studies, Legal information, Lawyers, Office of the Judiciary

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงสุดจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้กำลังใจ และติดตามให้กลับมาทำวิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งสละเวลาในการตรวจแก้ไข ซึ่งแนะสิ่งที่มีประโยชน์จน สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิติธนบดี ประธานสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศุภรชชตรา แสนวา ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศึกษา ที่ให้ทุนสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการพิจารณาคุณภาพและให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน/ กอง/ศูนย์ ในส่วนกลาง และนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ได้แก่ นิติกรส่วนกลาง นิติกรศาล แพ่ง และนิติกรศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยและสละ เวลาตอบแบบสอบถามจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัว ผู้สนับสนุนทุนการศึกษาอย่างเป็นทางการ ขอขอบพระคุณหัวหน้ากลุ่มงานและเพื่อนร่วมงานที่เข้าใจชีวิตนิสิตปริญญาโท ให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในงานวิจัย เพื่อนนิติกรที่ให้คำแนะนำและตอบคำถามในเรื่องที่ไม่รู้และไม่เข้าใจในทางนิติศาสตร์ เพื่อนปริญญาตรี เพื่อนร่วมรุ่นและรุ่นพี่รุ่นน้องปริญญาโทที่ให้ความ ช่วยเหลือแบบมากที่สุดจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา จึงขอมอบปริญญานี้แก่ทุกท่านซึ่งเป็นผู้มีส่วน สำคัญในความสำเร็จครั้งนี้ของผู้วิจัย

ปรีชญา นามวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร	7
ความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร.....	7
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	9

ประเภทของสารสนเทศทางกฎหมาย	12
วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย	18
เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย	19
แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย.....	21
ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	23
สำนักงานศาลยุติธรรม	26
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม	26
นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม	27
ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
งานวิจัยต่างประเทศ	34
งานวิจัยในประเทศ	38
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
การกำหนดประชากร.....	50
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	50
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการศึกษา	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	67
สมมติฐานในการวิจัย.....	67
วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผลการวิจัย	72
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	88
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	94
ภาคผนวก ค ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย.....	103
ประวัติผู้เขียน.....	105

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
ตาราง 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยรวม	55
ตาราง 3 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม	56
ตาราง 4 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยรวม	61
ตาราง 5 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม	61
ตาราง 6 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา	64
ตาราง 7 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	64
ตาราง 8 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงาน ศาล ยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา	65
ตาราง 9 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงาน ศาล ยุติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน	65

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศาลยุติธรรม27

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อสังคม เป็นมรดกทางปัญญาของมวลมนุษยชาติที่ได้บันทึกไว้ในสื่อต่าง ๆ สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน นับเป็นรากฐานที่บ่งบอกถึงกระบวนการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม อารยธรรม และสังคมของโลกให้เป็นปึกแผ่น โดยคนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม สารสนเทศมีความสำคัญต่อบุคคลในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ การศึกษา การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การตอบสนองของความอยากรู้อยากเห็น ความจรรโลงใจ การแสวงหาแนวคิดใหม่ รวมทั้งการสร้างวิทยาการ งานวิจัย และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความต้องการสารสนเทศ เป็นภาวะที่บุคคลตระหนักว่าเกิดช่องว่างทางความรู้ขึ้น เพราะไม่สามารถตอบคำถามหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จึงจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศมาตอบคำถามหรือแก้ปัญหานั้น ๆ ความต้องการสารสนเทศของบุคคลแตกต่างกันไปตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ ความต้องการกาย ความต้องการทางอารมณ์ และความต้องการทางสติปัญญา ซึ่งผลักดันให้บุคคลต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่อสนองความต้องการเหล่านั้น ดังนั้น การใช้สารสนเทศจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลนั้นสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ตามวัตถุประสงค์ (จินตปาฎี พิบูลย์, 2547; แววดา เตซาทวิวรรณ, 2562; อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2555)

ศาลยุติธรรมมีโครงสร้างลักษณะงานและอำนาจหน้าที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ นิติกรเป็นตำแหน่งประเภทวิชาการ สายงานนิติกร ซึ่งเป็นสายงานหลักที่มีความสำคัญต่อสำนักงานศาลยุติธรรม ความต้องการสารสนเทศของนิติกรเป็นผลมาจากอาชีพ (work role) และภาระงานที่รับผิดชอบ (tasks) (Leckie, Pettigrew, และ Sylvain, 1996) ซึ่งแตกต่างกันตามหน่วยงานที่สังกัด ลักษณะงานโดยทั่วไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง คือ การปฏิบัติงานด้านการศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยวิจัย พัฒนามาตรฐานงานทางกฎหมาย งานนิติกร อาทิ การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายการร่างและพิจารณาตรวจร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จัดทำนิติกรรมรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดี การสอบสวน ตรวจพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ และการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ การพิทักษ์ระบบคุณธรรมจริยธรรม การระงับข้อพิพาททางเลือก การอนุญาตไต่ตุลาการ การ

ประชาสัมพันธ์ของศาลยุติธรรม การบังคับคดีและสืบทรัพย์นายประกัน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564a) นอกจากลักษณะงานโดยทั่วไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งแล้ว นิติกรจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง ได้แก่ ความสามารถในการร่างกฎหมาย การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางเลือก การดำเนินการทางวินัยและความรับผิดชอบทางละเมิด ความรู้ความสามารถการดำเนินคดี การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับคดี จัดทำนิติกรรม และเอกสารอื่นที่มีผลผูกพัน ความสามารถในการกำหนดประเด็นและสรุปประเด็น และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาความ อีกทั้งต้องมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายที่ใช้เฉพาะในการปฏิบัติงานตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ และสามารถพัฒนากฎหมายเพื่อแก้ปัญหากฎหมายของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมได้ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2553)

จากการศึกษารวบรวมที่เกี่ยวกับประเด็นการใช้สารสนเทศของนิติกร พบว่า มีเพียงงานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554) ที่ศึกษาการใช้สารสนเทศของนิติกรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แต่ยังไม่พบงานวิจัยใดในประเทศไทยที่ศึกษาการใช้สารสนเทศของนิติกรสังกัดหน่วยงานที่เป็นศาลโดยเฉพาะศาลยุติธรรม ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายอื่น ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นศึกษาการใช้สารสนเทศของบุคลากรที่สังกัดหน่วยงานทางกฎหมาย เช่น งานวิจัยของกาญจนา แสงทองล้วน (2541) ที่ศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายในหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐ งานวิจัยของวัชรภรณ์ ตั้งควนิชัย (2554) ที่ศึกษาความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม เป็นต้น และประเด็นศึกษาการใช้สารสนเทศของบุคลากรที่สังกัดหน่วยงานทางกฎหมายและเจาะจงเฉพาะตำแหน่งงาน ได้แก่ งานวิจัยของรัฐวิสาหกิจ วณิชยพงศ์ (2546) ที่ศึกษาการใช้สารสนเทศด้านกฎหมายของข้าราชการตุลาการในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 4 จุฑาทิพย์ จันทร์ลุน (2548) ที่ศึกษาการใช้สารสนเทศของตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครองในห้องสมุดกฎหมายมหาชน งานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) ที่ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นต้น ผลการวิจัยดังกล่าวในภาพรวม พบว่า การใช้สารสนเทศของบุคลากรทางกฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิบัติงาน มีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือตำราทางกฎหมาย เป็นต้น และพบปัญหการใช้สารสนเทศ เช่น สารสนเทศไม่ทันสมัย

สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ การจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เป็นต้น จึงส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการนำสารสนเทศมาใช้งาน

จากลักษณะงานของนิติกรที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่านิติกรมีความสำคัญในการดำเนินงานทางด้านกฎหมายและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลยุติธรรม จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ขวบนวายน สนใจใฝ่รู้ เพื่อสั่งสม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรู้จักพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนสารสนเทศทางกฎหมายที่ถูกต้อง ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว ตรงตามความต้องการ และเพียงพอต่อการปฏิบัติงานทางกฎหมาย ซึ่งจากบทบาทของนิติกรดังกล่าว สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อนิติกรอย่างมาก หากไม่มีสารสนเทศนิติกรก็ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ กอปรกับยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยตรง จากความสำคัญดังกล่าว เพื่อให้ได้องค์ความรู้จากผลการวิจัยที่สามารถนำไปจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนการให้บริการ สนับสนุนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และให้บริการสารสนเทศทางกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรมได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศทางกฎหมายที่ตรงตามความต้องการและเป็นประโยชน์ สนับสนุนการปฏิบัติงานของนิติกรให้สามารถปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อ

สำนักงานศาลยุติธรรมในการนำไปใช้วางแผน พัฒนา และปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศทางกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของนิติกรและบุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม รวมถึงสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่มีผู้ปฏิบัติงานทางด้านกฎหมายในการจัดบริการสารสนเทศทางกฎหมายได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 190 คน (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564b)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 140 คน สุ่มมาจากประชากรข้างต้น ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie และ Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 ระดับการศึกษา ประกอบด้วยปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป
- 1.2 ประสบการณ์ทำงาน ประกอบด้วย 0 - 3 ปี และ มากกว่า 3 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย และแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

2.2 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ประกอบด้วย ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สารสนเทศทางกฎหมาย** หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศทางด้านกฎหมายและที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือกฎหมาย ตำราวิชาการกฎหมาย หนังสือคำบรรยายกฎหมาย หนังสือคำอธิบายกฎหมาย หนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย วารสารทางกฎหมาย วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมาย คำพิพากษา/คำวินิจฉัย คู่มือการปฏิบัติงาน เอกสารประกอบการประชุม/อบรม/

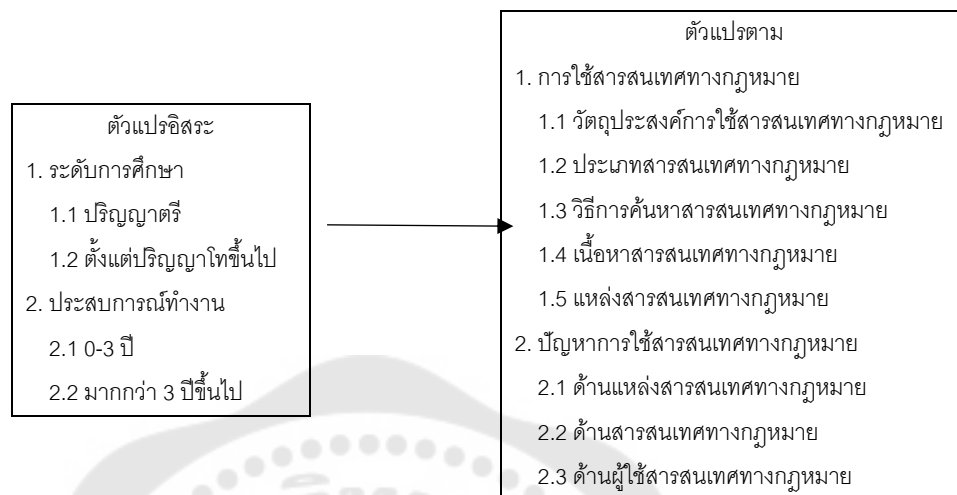
สัมมนา รายงานประจำปี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัย วิดีโอการบรรยาย/การอภิปรายทางกฎหมายผ่านการถ่ายทอดสดสัญญาณภาพและเสียง (Streaming) และโปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีพกฎหมาย (Burlington English)

2. การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องหรือกิจกรรมที่กระทำเพื่อให้ได้สารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการ ศึกษาครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย และแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร ในด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

4. นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม หมายถึง นิติกรประเภทข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานราชการศาลยุติธรรม และลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงาน ณ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ได้แก่ กองสวัสดิการศาลยุติธรรม ศูนย์รักษาความปลอดภัย สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินคดี สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักการแพทย์ สำนักกิจการคดี สำนักคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม สำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม สำนักประธานศาลฎีกา สำนักแผนและงบประมาณ สำนักส่งเสริมงานตุลาการ และสำนักอนุญาโตตุลาการ โดยมีระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน ได้แก่ นิติกร นิติกรปฏิบัติการ นิติกรชำนาญการ นิติกรชำนาญการพิเศษ และนิติกรเชี่ยวชาญ

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
2. นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
3. นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
4. นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร

1.1 ความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

1.3 ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย

1.4 วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย

1.5 เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย

1.6 แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

1.7 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

2. สำนักงานศาลยุติธรรม

2.1 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม

2.2 นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

2.3 ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยต่างประเทศ

3.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร

ความต้องการสารสนเทศและการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร

ความต้องการสารสนเทศ หมายถึง ภาวะที่บุคคลหรือกลุ่มคนตระหนักว่าเกิดช่องว่างทางความรู้ขึ้น เพราะไม่สามารถตอบคำถามหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศมาตอบคำถามหรือแก้ปัญหาที่ขึ้นนั้น ๆ ความต้องการสารสนเทศของบุคคลแตกต่างกันไปตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ ความต้องการกาย ความต้องการทางอารมณ์ และความต้องการทางสติปัญญา ซึ่งผลักดันให้บุคคลต้องแสวงหาสารสนเทศ

เพื่อสนองความต้องการเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ ความต้องการสารสนเทศเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อใช้แก้ปัญหา เพื่อตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น เพื่อความจรรโลงใจ เพื่อแสวงหาแนวคิดใหม่ และเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้น ถ้าความต้องการสารสนเทศได้รับการตอบสนอง บุคคลก็จะสามารถดำเนินชีวิตให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2555) เมื่อเกิดความต้องการสารสนเทศแล้ว บุคคลจะดำเนินการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์โดยมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศต่างกัน และในการใช้สารสนเทศนั้นอาจทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการสารสนเทศในครั้งต่อไป กล่าวคือ หากผู้ใช้ได้รับประโยชน์จากการใช้สารสนเทศ จะทำให้ยิ่งตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ และกระตุ้นให้เกิดความต้องการสารสนเทศมากขึ้น ดังนั้น การใช้สารสนเทศจึงเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลนั้นสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ตามวัตถุประสงค์ (จินตปาณี พิบูลย์, 2547) ความต้องการสารสนเทศของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นผลมาจากอาชีพ (work role) และภาระงานที่รับผิดชอบ (tasks) (Leckie, Pettigrew, & Sylvain, 1996) ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันตามหน่วยงานที่สังกัด เช่น นิติกรสำนักคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการยกร่างปรับปรุง แก้ไข ทบทวน ยกเลิก ตีความ วินิจฉัย และให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้ง ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติ ก.ศ. นิติกรสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม มีหน้าที่พัฒนาระบบรูปแบบมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการประสานความร่วมมือในการดำเนินการตามคำสั่งศาล การบังคับใช้กฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายของประชาชนในอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม นิติกรสำนักส่งเสริมงานตุลาการ มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรฐานการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทแก่ศาลทั่วประเทศ เป็นต้น (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2560) ดังนั้น นิติกรจึงมีความต้องการสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพหรือการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของงาน โดยมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ดังนี้ (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2546 อ้างถึงใน ภาวิณี วรรณศรี, 2557)

1. เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล เป็นการแก้ไขปัญหาชีวิตส่วนตัวหรือการทำงาน หากบุคคลมีความรู้ในเรื่องสารสนเทศต่าง ๆ สามารถนำความรู้ที่มีมาวิเคราะห์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น นิติกรใช้สารสนเทศทางกฎหมายที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก เพื่อประกอบการดำเนินคดีเมื่อเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ เป็นต้น

2. เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคล เนื่องจากวิทยาการความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศ เพื่อก้าวให้ทันกับโลกและวิทยาการใหม่ ๆ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการ และแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบปัญหาเรื่องที่ยั่งยืน สารสนเทศที่ได้รับจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขึ้น เช่น นิติกรใช้โปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีวกฎหมาย (Burlington English) เพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษทางด้านกฎหมาย เป็นต้น

3. เพื่อประกอบอาชีพและการปฏิบัติงาน สารสนเทศช่วยส่งเสริมอาชีพและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย เช่น นิติกรใช้สารสนเทศทางกฎหมายจากเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เพื่อประกอบการร่างกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม เป็นต้น

4. เพื่อการถ่ายทอดสารสนเทศไปยังบุคคลอื่น การถ่ายทอดและเผยแพร่สารสนเทศที่เก็บรวบรวมและแสวงหา เพื่อให้กับบุคคลอื่นได้รับประโยชน์ เช่น นิติกรให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการศาล เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

ผู้ใช้สารสนเทศมีความแตกต่างกันทั้งด้านการเรียนรู้ การจดจำ ซึ่งทำให้ผู้ใช้สารสนเทศแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่ม มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ (จันทิมา เขียวแก้ว, 2557)

1. ปัจจัยทางด้านอาชีพ ภารกิจ และหน้าที่การงานของบุคคล ความแตกต่างของบุคคลแต่ละกลุ่มอาชีพ และตำแหน่งหน้าที่การงานมีส่วนกำหนดลักษณะการค้นหา และการใช้สารสนเทศเป็นอย่างมาก ได้แก่

1.1 หน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล เช่น ปฏิบัติงานในด้านการวิจัย การสอน การให้บริการ หรือผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษา ผู้ใช้ต้องการและใช้สารสนเทศแตกต่างกันตามภาระหน้าที่การงาน เช่น ผู้พิพากษาใช้สารสนเทศเพื่อการพิจารณาพิพากษาคดี ทนายความใช้สารสนเทศเพื่อว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแทนคู่ความ อาจารย์คณะนิติศาสตร์ใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนนักศึกษากฎหมาย เป็นต้น

1.2 กระบวนการของการวางแผนและระดับการตัดสินใจที่บุคคลเกี่ยวข้อง เช่น บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการของการวางแผนที่ซับซ้อนและต้องการความละเอียดรอบคอบ ย่อมต้องการสารสนเทศจำนวนมาก ในขณะที่พนักงานที่มีหน้าที่ตัดสินใจในงานระดับล่างย่อมต้องการสารสนเทศไม่มากเท่าผู้บริหารระดับสูงที่ต้องการสารสนเทศที่ละเอียดผ่านกระบวนการ

สังเคราะห์ให้สั้น ตรงประเด็นเพื่อเป็นข้อมูลในการวางกลยุทธ์ หรือในการวางนโยบายระดับสูง เช่น ผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรมใช้สารสนเทศเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม เป็นต้น

1.3 สาขาวิชาที่บุคคลประกอบอาชีพและปฏิบัติงาน เช่น แพทย์ วิศวกร นิติกร ผู้พิพากษา เป็นต้น บุคคลเหล่านั้นย่อมต้องการสารสนเทศที่เกี่ยวข้องในสาขาของตน เช่น นิติกร ต้องการใช้สารสนเทศทางกฎหมายเพื่อยกวาง แก้ไข ปรับปรุง ยกเลิกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายของศาลยุติธรรม เป็นต้น

1.4 ลักษณะและสภาพแวดล้อมของหน่วยงานเจ้าสังกัด มีผลต่อพฤติกรรม การค้นหาและการใช้สารสนเทศของพนักงานแต่ละคน เช่น นิติกรสำนักกิจการคดีส่วนความ รับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ อาจมีการค้นหาและใช้สารสนเทศเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง คำสั่ง ศาลปกครอง โดยค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์ศาลปกครอง ในขณะที่นิติกรสำนักแผนและงบประมาณ อาจมีการค้นหาและใช้สารสนเทศเกี่ยวกับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ระเบียบ พัสดุ โดยค้นหาข้อมูลจากเว็บไซต์กระทรวงการคลัง เป็นต้น

2. ลักษณะทางประชากรของบุคคล เป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ใช้ที่มีความสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการค้นหา และการใช้สารสนเทศเพราะเป็นพื้นฐาน และความสนใจส่วนตัวของผู้ใช้แต่ละคน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 เพศ ความแตกต่างด้านเพศของบุคคลเป็นตัวแปรสำคัญที่นักวิชาการสื่อสาร และนักสารสนเทศยอมรับว่ามีอิทธิพลต่อความต้องการการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เนื่องจากเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันในทางชีววิทยาและจิตวิทยา มีผลต่อการรับรู้ และการมีปฏิริยาตอบสนองและแตกต่างกันมากในเรื่องความคิดค่านิยมและทัศนคติ

2.2 อายุ และช่วงวัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกัน ในเรื่อง ความคิดและพฤติกรรม เนื่องจากการสังสมประสบการณ์ตามเวลาที่ผ่านไป คนวัยต่างกันจะมีความต้องการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน เช่น นิติกรที่มีอายุมากอาจมีความต้องการใช้สารสนเทศ ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ แตกต่างจากนิติกรอายุน้อยที่อาจต้องการความสะดวกรวดเร็วด้วยการใช้ สารสนเทศประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

2.3 สาขาวิชาที่ได้ศึกษามาหรือบุคคลมีพื้นฐานและความสนใจในสาขาวิชานั้น หรือที่พัฒนาในภายหลัง สาขาวิชาจึงเป็นสิ่งที่กำหนดความสนใจเบื้องต้นในการใช้และไม่ใช้ สารสนเทศ เช่น นิติกรสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ส่วนกฎหมายและความร่วมมือ ระหว่างประเทศ อาจมีความสนใจสารสนเทศทางกฎหมายของต่างประเทศ เนื่องจากมีหน้าที่ ความรับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการพิจารณาของ

กฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายการศาลและวิธีพิจารณาคriminalและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.4 ระดับการศึกษา หมายถึง ความรู้ระดับต่าง ๆ เช่น ปริญญาตรี ปริญญาโท เป็นต้น มีผลต่อพฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศ ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอาจต้องการสารสนเทศในระดับที่ลึกซึ้ง เจาะลึกเฉพาะสาขาวิชายิ่งขึ้น เช่น นิติกรที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทซึ่งมีการเรียนการสอนเฉพาะทางสาขาวิชาทางกฎหมาย เช่น สาขากฎหมายระหว่างประเทศ (International Law) สาขากฎหมายธุรกิจ (Business Law) เป็นต้น ดังนั้น พฤติกรรมการค้นหาและการใช้สารสนเทศอาจต้องเจาะลึกไปตามสาขาที่เรียนมากขึ้น และมีความต้องการสารสนเทศเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศในภาษาต่างประเทศอีกด้วย

3. ปัจจัยด้านแหล่งสารสนเทศ เป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่จะส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้ใช้สารสนเทศไม่ได้สารสนเทศที่ต้องการ บุคคลจะเลือกใช้สารสนเทศจากแหล่งใด ขึ้นอยู่กับผลการประเมินว่าแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ สามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศของตนได้มากน้อยเพียงใด คุ่มค่ากับเวลา และค่าใช้จ่ายที่เสียไปหรือไม่ โดยสรุปดังนี้

3.1 การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ความสะดวกในการรับสารสนเทศของผู้ใช้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น มีแหล่งสารสนเทศในหน่วยงานของตน เช่น ห้องสมุดประจำศาล เป็นต้น มีแหล่งสารสนเทศที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับของหน่วยงานของตน เช่น ห้องสมุดสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น มีคู่มือช่วยการค้นคว้าเฉพาะสาขาวิชาหรือมีเครื่องมือค้นหาสารสนเทศบริการประเภทต่าง ๆ นอกจากนั้นการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลโอแพคช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว

3.2 ค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้แหล่งสารสนเทศ เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเวลา เงิน และแรงงาน เวลาที่สูญหายไปกับการรอคอยเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศ ไม่อาจแปรค่าเป็นตัวเงิน ทำให้ผู้ใช้จะต้องพยายามหาทางเลือกใหม่ สารสนเทศที่ได้มาด้วยความล่าช้าอาจทำให้มูลค่าของสารสนเทศลดลง หรือไม่มีประโยชน์ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินคือ การจ่ายค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการห้องสมุดในฐานะบุคคลภายนอก หรือบุคลากรไม่ได้อยู่ในหน่วยงานที่มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับแรงงานคือ แรงงานที่เสียไปอันเกิดจากความไม่สะดวกสบายในการเข้าใช้แหล่งสารสนเทศ การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่ยากในการเข้าถึง หรือมีกฎระเบียบมากมายในการเข้าใช้สารสนเทศ

3.3 คุณภาพของสารสนเทศ และประโยชน์ที่ได้รับ บุคคลจะมีความต้องการแสวงหาสารสนเทศเมื่อเห็นว่าสารสนเทศที่ได้รับมามีค่า มีคุณภาพ มีความคุ้มค่าใช้จ่ายที่ ต้องจ่าย โดยพิจารณาคุณภาพของสารสนเทศจากเนื้อหาสารสนเทศที่ได้รับตรงตามความต้องการ มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานหรือช่วยในการตัดสินใจ เช่น นิติกรเลือกอ่านหนังสือจากผู้แต่ง ที่มีชื่อเสียงและมีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขากฎหมาย เป็นต้น

ประเภทของสารสนเทศทางกฎหมาย

ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง สื่อที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เปรียบเสมือนตัวกลางที่ใช้ในการแพร่กระจายความรู้ของบุคคลหนึ่ง ไปยังคนอื่น ๆ ที่ต้องการรับ ความรู้นั้น สามารถรับความรู้ที่บันทึกอยู่ในทรัพยากรสารสนเทศได้หลายลักษณะ ทั้งข้อความ ภาพ และเสียง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (กฤติกา จิวาลักษณ์, 2562; ชญาภรณ์ กุลนิตติ, 2553; ทศนา ถาวร, 2515; อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2562a)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่รวบรวมสารสนเทศไว้ในลักษณะรูปเล่ม เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบที่ตีพิมพ์จะมีลักษณะขนาด ส่วนประกอบที่แตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำสิ่งพิมพ์ในแต่ละประเภท แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หนังสือ สิ่งพิมพ์ที่บันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ วิชาความรู้ ประสบการณ์และ ความคิดต่าง ๆ ให้เนื้อหาครอบคลุมเรื่องราวและความรู้ในสาขากฎหมาย เช่น หนังสือกฎหมาย ตำราวิชาการกฎหมาย หนังสือคำบรรยายกฎหมาย หนังสือคำอธิบายกฎหมาย เป็นต้น แหล่ง สำคัญที่จัดทำบรรยายและคำอธิบายกฎหมาย ได้แก่ สถาบันการศึกษาวิชาการกฎหมาย เช่น จุฬาลง กรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ผู้เขียนส่วนใหญ่คือ อาจารย์ผู้สอนกฎหมาย รวมถึงผู้ประกอบ วิชาชีพกฎหมาย เช่น ผู้พิพากษา อัยการ เป็นต้น

1.2 หนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย หนังสือที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับ ความรู้ที่ชัดเจนและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเชื่อถือได้ เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์หรือมี ความเชี่ยวชาญทางกฎหมาย ได้แก่

1.2.1 พจนานุกรม หนังสือที่รวบรวมความรู้และให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำศัพท์ เฉพาะทางกฎหมาย โดยอธิบายเกี่ยวกับความหมายของคำ การสะกดคำ ประเภทของคำ วิธีอ่าน คำ เป็นต้น เช่น พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์และ สำนวนกฎหมาย (ไทย-อังกฤษ) คำศัพท์เฉพาะทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

1.2.2 สารานุกรม หนังสือที่ให้ความรู้ในสาขาวิชากฎหมาย โดยนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของบทความหรือคำอธิบายสั้น ๆ เนื้อหาเรียงลำดับอักษรของหัวข้อหรือหัวข้อวิชานั้น ๆ อาจทำในรูปแบบสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือหรือหนังสือชุด หรือในรูปแบบสื่อออนไลน์ เช่น สารานุกรมกฎหมายอาญา สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สารานุกรมรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) เป็นต้น

1.3 วารสารทางกฎหมาย เป็นสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องที่มีกำหนดออกที่แน่นอนหรือค่อนข้างแน่นอน มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการทางกฎหมาย ซึ่งจัดทำโดยหน่วยงานทางกฎหมาย และคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

1.3.1 คู่มือ วารสารที่จัดทำโดยสำนักงานศาลยุติธรรม กำหนดให้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 มกราคม - เมษายน เล่มที่ 2 เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม และเล่มที่ 3 ระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้พิพากษาและข้าราชการศาลยุติธรรม

1.3.2 วารสารศาลปกครอง วารสารที่จัดทำโดยสำนักงานศาลปกครอง กำหนดให้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน และฉบับที่ 4 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ คำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด บทวิเคราะห์คดีและคำวินิจฉัย ฯลฯ

1.3.3 วารสารศาลรัฐธรรมนูญ วารสารที่จัดทำโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม และฉบับที่ 3 ระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมความรู้และงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทั้งด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน กฎหมายอื่น ๆ ไปยังผู้ที่สนใจและสาธารณชนในวงกว้าง

1.3.4 บทบัณฑิตย นิติสารที่จัดทำโดยเนติบัณฑิตยสภา กำหนดให้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 4 ตอน ได้แก่ ตอน 1 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม ตอน 2 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน ตอน 3 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน และตอน 4 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัยและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการในสาขานิติศาสตร์และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความรู้ทางวิชาการแก่สังคมทั่วไปและเป็นเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าและการอ้างอิง

1.3.5 วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำหนดให้มีการจัดพิมพ์ และเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน และฉบับที่ 4 เดือนธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านนิติศาสตร์หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับทางนิติศาสตร์ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและมีคุณค่าทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

1.3.6 วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดให้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนมีนาคม และฉบับที่ 2 เดือนกันยายน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขาวิชานิติศาสตร์ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ทันสมัย วิเคราะห์สร้างสรรค์ และมีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการสาขาวิชานิติศาสตร์และต่อสังคมในวงกว้าง

1.4 วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมาย เป็นบทนิพนธ์ของผู้เขียนที่เรียบเรียงขึ้น ประกอบในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีเนื้อหาเป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ผู้ศึกษาสนใจและต้องการคำตอบจากเรื่องนั้น ๆ เช่น วิทยานิพนธ์ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รายงานการวิจัยของหน่วยงาน เช่น รายงานการวิจัยหลักสูตรการพัฒนานิติกรระดับต้นและระดับกลาง หลักสูตรการพัฒนาราชการศาลยุติธรรมระดับกลาง เป็นต้น

1.5 คำพิพากษา/คำวินิจฉัย คำตัดสินอรรถคดีของศาลเป็นตัวอย่างก่อนนำหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้มาปรับใช้กับเรื่องราวที่เกิดขึ้นโต้แย้งขึ้นระหว่างคนในสังคมจึงเป็นบรรทัดฐานให้นักกฎหมายนำไปพิจารณาหรือวิเคราะห์คดีที่มีข้อเท็จจริงเหมือนหรือต้องเข้าบทกฎหมายเดียวกัน จนกว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงไม่ว่าด้วยเหตุกฎหมายที่มีการแก้ไขหรือแนวมุมมองที่แตกต่างตามยุคสมัยเกี่ยวกับข้อกฎหมายนั้น เช่น หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลฎีกา หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา หนังสือรวมคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น (สุภศรี กาหยี, 2562)

1.6 คู่มือการปฏิบัติงาน หนังสือที่แสดงถึงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ใช้เป็นหลักฐานแสดงวิธีการทำงานที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ และเผยแพร่ให้กับบุคคลภายนอก หรือผู้ใช้บริการเพื่อใช้ประโยชน์จากขั้นตอนที่มีอยู่เพื่อขอการรับบริการ เช่น คู่มือการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา คู่มือปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง เป็นต้น (เมศิยาห์ อ่อนตา, 2562)

1.7 เอกสารประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนา เช่น หลักสูตรของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (หลักสูตรการพัฒนานิติกรระดับต้น/ระดับกลาง) หลักสูตรของหน่วยงานภายนอกทางกฎหมาย เป็นต้น

1.8 รายงานประจำปี รายงานการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมาของหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลของหน่วยงาน โครงสร้าง วิสัยทัศน์ พันธกิจ โครงการ/กิจกรรม ผลการปฏิบัติงาน สถิติต่างๆ เช่น รายงานประจำปีงบประมาณของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น

1.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ข้อพิจารณาทางกฎหมาย ข้อปัญหากฎหมายและข้อหารือ ความเห็นกรรมการร่างกฎหมาย ความเห็นทางกฎหมายของนักนิติศาสตร์ เป็นต้น

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่ต้องใช้ระบบแสงเลเซอร์หรือคอมพิวเตอร์ช่วยในการบันทึกสารสนเทศ รวมทั้งช่วยอ่านหรือฟัง ซึ่งสามารถบันทึกได้ทั้งตัวอักษร ตัวเลข สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว โดยเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2.1 ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติเป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศของหน่วยงานในรูปแบบดิจิทัล ทั้งของหน่วยงานในสังกัดศาลยุติธรรม และหน่วยงานภายนอกที่ได้รับการอนุญาตให้เผยแพร่บนเว็บไซต์ห้องสมุดศาลยุติธรรม เช่น หนังสือกฎหมาย วารสารของสำนักงานศาลยุติธรรม งานวิจัยที่จัดทำโดยศาลยุติธรรม คู่มือปฏิบัติราชการ จดหมายเหตุศาลยุติธรรม เป็นต้น

2.2 ศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติให้บริการสืบค้นสารสนเทศทางกฎหมาย จำนวน 2 ฐานข้อมูล ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และกฎหมายลูก บริการกฎหมายใหม่ และกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมต่าง ๆ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีการจัดหมวดหมู่ในรูปแบบแฟ้มกฎหมาย และ 2) ฐานข้อมูลรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม บริการกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารศาลยุติธรรม กฎหมายที่ออกโดย ก.ต. ก.ศ. ก.บ.ศ. ข้อกำหนด ข้อบังคับ คำแนะนำของประธานศาลฎีกา กฎหมายที่ใช้ในการพิจารณาคดี กฎหมายเกี่ยวกับโรคโควิด-19 และกฎหมายอื่น ๆ

2.3 ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายที่ห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ IG Library: Law Collection

เป็นฐานข้อมูลที่จัดทำโดยสำนักพิมพ์ IG Publishing ให้บริการเฉพาะสารสนเทศทางกฎหมาย เนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) จากหลายสำนักพิมพ์ทั่วโลก เช่น Hart Publishing Columbia University Press University of Chicago Press เป็นต้น บอกรับสิทธิในการใช้งานตลอดไปหรือซื้อขาด (<https://portal.igpublish.com>) 2) ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ Oxford Legal Research Library เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ Oxford Publishing ทางด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับฯ ได้แก่ กฎหมายการเงินการธนาคาร (Financial and Banking Law) อนุญาโตตุลาการการค้า (International Commercial Arbitration) กฎหมายการค้า (International Commercial Law) และกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล (Private International Law) (<https://olrl.oup.com>) 3) ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย ได้แก่ 2ebook Digital Library เป็นฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทยประกอบด้วยหนังสือหมวดหมู่ต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ภาษาศาสตร์ การศึกษา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ผู้ใช้บริการสามารถอ่านแบบออฟไลน์ (Offline) หรือออนไลน์ (Online) บนแอปพลิเคชันทั้งระบบ IOS และ Android (<https://www.2ebook.com>)

2.4 ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศทางกฎหมายห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ 1) Thomson Reuters Westlaw เป็นฐานข้อมูลของสำนักพิมพ์ทอมสัน รอยเตอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ข้อมูลเฉพาะทางด้านกฎหมาย ประกอบด้วยกฎหมายหลัก ได้แก่ กฎหมายลายลักษณ์อักษร/ตัวบทกฎหมาย กฎหมายตามแนวคำพิพากษา/คดี และสนธิสัญญา/ข้อตกลง ตำราเรียน/คู่มือการปฏิบัติ ข่าวสาร/การปรับปรุงเนื้อหาทางกฎหมาย และพจนานุกรม/อภิธานศัพท์ จากกลุ่มประเทศหลัก ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ รวมถึงแหล่งข้อมูลของศาลทั่วโลกมากกว่า 30,000 แห่ง แสดงผลในรูปแบบเอกสารฉบับเต็ม (<http://www.westlawinternational.com>) 2) Lexis Advance เป็นฐานข้อมูลที่จัดทำโดยบริษัท เลกซิส เน็กซ์ กรุ๊ป (LexisNexis Group) ในสหรัฐอเมริกา รวบรวมข้อมูลที่ตีพิมพ์ในวารสารกฎหมาย ตัวบทกฎหมายต่าง ๆ คำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ของประเทศต่าง ๆ ด้านกฎหมายและสาขาที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลย้อนหลังโดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 1980 ครอบคลุมเนื้อหาทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส เป็นต้น ประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน เป็นต้น แสดงผลในรูปแบบเอกสารฉบับเต็ม (<http://www.lexisnexis.com>) 3) IBFD Tax News & Analysis เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเก็บภาษีระหว่างประเทศ สามารถเข้าถึงเอกสารที่เป็นข่าวสาร ข้อมูลภาษีของแต่ละประเทศ บทความวิเคราะห์/สำรวจ เอกสาร/ตารางอ้างอิง ข้อตกลง/สนธิสัญญา รูปแบบภาษี กฎหมายที่

เชื่อมโยงเกี่ยวกับภาษีของประเทศในเครือสหภาพยุโรปและทั่วโลก เอกสารเกี่ยวกับการบริหารภาษีของสหรัฐอเมริกา รวมถึงประเทศอื่น ๆ กรณีศึกษา (คดี) เกี่ยวกับกฎหมายภาษี หนังสือ วารสาร รวมถึงข้อมูลทางด้านภาษีย้อนหลัง (<https://research.ibfd.org>)

2.5 **ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัย** ได้แก่ 1) ระบบสืบค้นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จัดทำโดยส่วนระบบงานคอมพิวเตอร์ สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม ให้บริการสืบค้นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น สามารถค้นหาแยกตามหน่วยงาน ได้แก่ ศาลชั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ศาลพิเศษ ศาลชำนาญพิเศษ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9 โดยค้นหาตามเงื่อนไข ได้แก่ ค้นหาจากคำสำคัญ หมายเลขดำ/แดง คำพิพากษา/คำสั่ง และข้อหา/ฐานความผิด ผลการสืบค้นแต่ละรายการประกอบด้วย ชื่อศาล หมายเลขคดีดำ/แดง วันที่ตัดสิน และข้อหา/ฐานความผิด โดยให้ข้อมูลคำพิพากษา/คำสั่งฉบับย่อ ทั้งนี้สามารถสืบค้นเฉพาะคำพิพากษาฉบับเต็มคดีผู้บริโภคได้ (<https://decision.coj.go.th>) 2) ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา จัดทำโดยศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา ให้บริการสืบค้นข้อมูลคำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยศาลฎีกา สามารถสืบค้นโดยเลือกประเภทข้อมูล เช่น คำพิพากษาศาลฎีกา คำสั่งคำร้อง คำวินิจฉัยศาลฎีกา คำสั่งศาลฎีกา เป็นต้น และยังสามารถค้นหาจากคำสำคัญหมายเลขคำพิพากษา/คำสั่งคำร้อง ค้นหาจากช่วงเวลาโดยระบุปี ผลการสืบค้นแต่ละรายการประกอบด้วย เลขที่คำพิพากษาศาลฎีกา ชื่อคู่ความ ชื่อฎีกาอื่นที่เกี่ยวข้องแยกตามกฎหมายและมาตรา ชื่อองค์คณะ คำพิพากษาโดยย่อ/ละเอียด แหล่งที่มา ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ที่ตัดสิน แผนก หมายเลขคดีคำและหมายเลขคดีแดงของศาลชั้นต้น และหมายเหตุ (<https://deka.supremecourt.or.th>) 3) คำพิพากษาคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ให้บริการสืบค้นข้อมูลคำพิพากษา คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ สามารถสืบค้นด้วยคำค้นที่ต้องการ ระบุว่า จะค้นคดีทุกประเภท หรือเลือกค้นตามประเภทคดี เช่น คดีปกครอง คดีสิ่งแวดล้อม คดีบริหารงานบุคคล คดีบริหารราชการแผ่นดิน เป็นต้น ผลการสืบค้นประกอบด้วยคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำค้นนั้น ๆ โดยให้ข้อมูลคำพิพากษา/คำสั่งฉบับเต็ม (<http://www.admincourt.go.th>) 4) รวมกฎหมายศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ฐานข้อมูลที่รวบรวมและเผยแพร่คำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ สามารถสืบค้นด้วยคำค้นที่ต้องการ หรือเลือกจากรายการที่จัดกลุ่ม เช่น กรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จะแยกออกเป็นคำวินิจฉัยกลาง คำวินิจฉัยส่วนตน และสรุปย่อคำวินิจฉัย ผลการสืบค้นคือ เอกสารคำวินิจฉัยหรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญในคดีนั้น ๆ (<https://www.constitutionalcourt.or.th>)

2.6 วิดีโอการบรรยาย/การอภิปรายทางกฎหมาย กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้บุคลากรได้รับชมการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ผ่านการถ่ายทอดสดสัญญาณภาพและเสียง (Streaming) และสามารถรับชมรายการย้อนหลังผ่านเครือข่ายภายในสำนักงานงานยุติธรรมได้

2.7 โปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีพกฎหมายที่ห้องสมุดศาลยุติธรรมจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ Burlington English โปรแกรมภาษาอังกฤษทางด้านกฎหมายออนไลน์ หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับใช้ในการทำงาน (Office English) จนถึงหลักสูตรเสริมขั้นสูงสำหรับกฎหมาย (Legal English) มีความคล้ายคลึงกับแบบฝึกหัดใน Textbook ภาษาอังกฤษเพียงแต่ผู้เรียนสามารถบันทึกเสียงสนทนาได้ตอบกับตัวละครในบทสนทนาสมมุติได้ รวมถึงยังมีคลังคำศัพท์ที่อยู่ในเนื้อหาและข้างเคียงมากมายให้ค้นคว้าเพิ่มเติม รวมถึงโปรแกรมยังมีกฎไวยากรณ์ภาษาอังกฤษอธิบาย พร้อมทั้งตัวอย่างแบบฝึกหัดที่มีการเฉลยพร้อมกัน (<https://www.burlingtonenglish.com>)

วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย

กิจกรรม หรือวิธีการที่บุคคลหนึ่งใช้เข้าถึงสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศเริ่มต้นด้วยบุคคลผู้ว่าตนเองมีความต้องการสารสนเทศหรือสารสนเทศที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงทำให้มีวิธีการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศ ดังนี้ (ผจญจิตต์ ประทุมชาติ, 2559; Taylor, 1968 อ้างถึงใน วนัสสุดา ดิษยบุตร, 2553)

1. การค้นหาสารสนเทศด้วยตนเอง โดยที่ผู้ใช้ค้นหาด้วยตนเอง เช่น เมื่อผู้ใช้ต้องการหนังสือสาขาวิชาใด ก็จะไปตรงไปที่ชั้นหนังสือและหยิบหนังสือดูทีละเล่ม โดยไม่ได้ใช้เครื่องมือสืบค้น เป็นการค้นที่ใช้ประสบการณ์ของตนเองโดยที่ผู้ใช้เคยเข้ามาใช้บริการ มีกลุ่มหนังสือที่ใช้อยู่เป็นประจำ หรือหนังสือมีสัญลักษณ์พิเศษในการจัดเก็บ ทำให้ผู้ใช้สามารถจดจำได้เมื่อเข้ามาค้นหาสารสนเทศในครั้งต่อไป เป็นต้น

2. การค้นหาสารสนเทศโดยผ่านตัวกลางที่เป็นบุคคล เช่น การสอบถามบรรณารักษ์ การสอบถามจากเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

3. การค้นหาสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือช่วยค้น ได้แก่ การสืบค้นสารสนเทศด้วยระบบมือ เช่น บัตรรายการ ดรรชนี บรรณานุกรม เป็นต้น เป็นการบันทึกรายละเอียดของสารสนเทศในรูปแบบที่ผู้ใช้สามารถสืบค้นด้วยมือ เช่น หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาจัดพิมพ์รายปี มี 12 ตอน (เล่ม) ดังนั้น เมื่อผู้ใช้ต้องการค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาใด จำเป็นต้องใช้สารบัญคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งจัดพิมพ์คู่กับหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเลขฎีกาปี ตอนที่

และเลขหน้า ช่วยในการค้นหา แต่ปัจจุบันมีการสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) โดยสามารถสืบค้นข้อมูลจากชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อบทความ สำนักพิมพ์ หรือคำสำคัญอื่น ๆ

4. การค้นหาสารสนเทศผ่านโปรแกรมค้นหา (Search engine) โปรแกรมช่วยค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต โดยครอบคลุมทั้งข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว เพลง กลุ่มข่าว และอื่นๆ เริ่มต้นค้นหาอย่างง่ายด้วยคำสำคัญ (Keyword) จากนั้นแสดงรายการผลลัพธ์ที่คิดว่าผู้ใช้น่าจะต้องการ เป็นวิธีที่ช่วยผู้ใช้ในการค้นหาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เช่น www.google.com www.yahoo.com เป็นต้น

เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย

กฎหมายแบ่งแยกตามเนื้อหาของกฎหมายได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ กฎหมายมหาชน กฎหมายเอกชน และกฎหมายระหว่างประเทศ (หยุด แสงอุทัย แก้ไขเพิ่มเติมโดย สมยศ เชื้อไทย, 2560) กล่าวว่

1. กฎหมายมหาชน ได้แก่ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยของรัฐกับราษฎร ในฐานะที่เป็นฝ่ายปกครองราษฎร กล่าวคือ ในฐานะที่รัฐมีฐานะเหนือราษฎร โดยมีกฎหมายดังต่อไปนี้

1.1 รัฐธรรมนูญ กฎหมายที่ว่าด้วยระเบียบแห่งอำนาจสูงสุดในรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจนั้น ๆ ต่อกันและกัน

1.2 กฎหมายปกครอง กฎหมายที่กำหนดรายละเอียดในการปกครองลดหลั่นลงมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายว่าด้วยการอำนาจการปกครองของประเทศ แต่กฎหมายปกครองเป็นกฎหมายว่าด้วยการดำเนินการปกครองกล่าวถึงการจัดระเบียบแห่งองค์การปกครอง

1.3 กฎหมายอาญา กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติอื่นที่กำหนดถึงความผิดอาญาและโทษทางอาญา

1.4 กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและอำนาจในการพิจารณาพิพากษาของศาลและของผู้พิพากษา ได้แก่ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

1.5 กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายที่บัญญัติถึงขั้นตอนในการพิจารณาคดีอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.6 กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้แก่ กฎหมายที่บัญญัติถึงขั้นตอนในการพิจารณาคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

2. กฎหมายเอกชน ได้แก่ กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนด้วยกัน ในฐานะที่เท่าเทียมกัน โดยมีกฎหมายดังต่อไปนี้

2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประเทศไทยได้รวมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เข้าอยู่ในประมวลกฎหมายฉบับเดียวกัน เหมือนดังที่เป็นอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งสวิตและตุรกี เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก การค้าขายก็ยังไม่มามีปริมาณมาก แต่มีบางประเทศ เช่น เยอรมัน ญี่ปุ่น จีน และฝรั่งเศส ได้แยกบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายแพ่งฉบับหนึ่ง และประมวลกฎหมายพาณิชย์อีกฉบับหนึ่งต่างหากจากกัน เพราะประสงค์จะให้พ่อค้าอยู่ได้บังคับแห่งกฎหมายพาณิชย์เป็นพิเศษจากบุคคลธรรมดา

2.2 กฎหมายอื่นๆ นอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชนในฐานะที่เท่าเทียมกันอีก ทั้งนี้ เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักเกณฑ์ทั่วไปไว้โดยได้เทียบเคียงจากกฎหมายที่บัญญัติในสมัยนายทุนนิยม (Capitalism) ฉะนั้นรัฐบาลใดที่มีนโยบายในทางสังคมนิยม (Socialism) ก็ดี หรือมีนโยบายไปในทางนายทุนนิยมแต่เอนเอียงไปในทางช่วยเหลือคนยากจนก็ดี ก็ต้องมีพระราชบัญญัติพิเศษ ซึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยปริยาย เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า ฯลฯ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2519

3. กฎหมายระหว่างประเทศ หมายถึง กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกันและแบ่งแยกออกตามความสัมพันธ์ได้ 3 สาขา ดังนี้

3.1 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกันในทางคดีบุคคล ในฐานะที่รัฐเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น กำหนดข้อบังคับว่าด้วยการทำสงครามระหว่างกัน เป็นต้น

3.2 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ซึ่งกำหนดถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกันในทางคดีบุคคล คือในทางเอกชนหรือในทางแพ่ง กฎหมายนี้จะกำหนดว่าถ้าข้อเท็จจริงพัวพันกับต่างประเทศในทางใดทางหนึ่ง เช่น การสมรสกับหญิงที่เป็นต่างด้าว หรือการซื้อขายของที่อยู่ในต่างประเทศ จะใช้กฎหมายภายใต้ประเทศ (คือกฎหมายไทย) หรือจะใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับแก่คดีนั้น ๆ

3.3 กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา ซึ่งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐด้วยกันในทางคดีอาญา เช่น กำหนดว่าการกระทำความผิดนอกประเทศในลักษณะใดบ้าง จะพึงฟ้องร้องกันในประเทศได้ ตลอดจนวิธีการส่งผู้ร้ายข้ามแดน เป็นต้น

แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่เกิด แหล่งผลิต หรือแหล่งที่เป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศ ในรูปแบบที่หลากหลายไว้ให้บริการค้นคว้าสำหรับผู้ต้องการสารสนเทศ โดยมีบทบาทต่อสังคมในการให้บริการสารสนเทศ และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าแก่ผู้ที่ต้องการสารสนเทศในระดับต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ชญาภรณ์ กุลนิตี, 2553; แววดา เตชาทวิวรรณ, 2562; อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2562b)

1. แหล่งสารสนเทศบุคคล เป็นแหล่งสารสนเทศที่ต้องไปสอบถามปรึกษา หรือพบปะสนทนาจากบุคคลนั้นโดยตรงเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการ สารสนเทศบุคคลเป็นแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิ หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนสนใจ และควรเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับในเรื่อง หรือสาขาวิชานั้นจริง ๆ เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย เป็นต้น

2. แหล่งสารสนเทศสถาบัน เป็นแหล่งสารสนเทศที่จัดตั้งอยู่ในองค์กรต่าง ๆ อาจเป็นหน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน สมาคม หรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยทำหน้าที่ให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ภายในองค์กร เช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ เป็นต้น

2.1 ห้องสมุด เป็นแหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัวที่สุด และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของสังคม โดยมีบรรณารักษ์ทำหน้าที่ในการจัดการและให้บริการสารสนเทศ ห้องสมุดโดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดเฉพาะ และหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งห้องสมุดทางกฎหมายเป็นห้องสมุดเฉพาะที่จัดตั้งขึ้น และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและการดำเนินการจากบริษัทธุรกิจ องค์กรเอกชน สมาคม หน่วยงานรัฐบาล หรือกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะสาขาวิชา เฉพาะเรื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกหรือบุคลากรในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการจัดทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุดจึงเน้นเฉพาะสาขาวิชาที่องค์กรต้นสังกัดกำหนด เช่น ห้องสมุดศาลยุติธรรม หอสมุดกฎหมายศาลรัฐธรรมนูญ หอสมุดกฎหมายมหาชน สำนักงานศาลปกครอง ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา หอสมุดรัฐสภา เป็นต้น

2.2 หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น สำนัก/สถาบัน/กอง/ศูนย์ในส่วนกลาง ศาลชั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9 เป็นต้น

2.3 หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด กรมบังคับคดี เป็นต้น

3. แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงผู้ใช้เข้ากับสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่มีให้บริการ คือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลความรู้ทุกสาขาวิชา และถ่ายทอดในรูปแบบมัลติมีเดีย ซึ่งมีทั้งข้อความ ภาพ เสียง และรูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งช่วยให้การติดตามความรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น ได้แก่

3.1 เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น เว็บไซต์ของสำนัก/สถาบัน/กอง/ศูนย์ ในส่วนกลาง เว็บไซต์ของศาลชั้นต้นในเขตกรุงเทพมหานคร เว็บไซต์ของศาลในสังกัดสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1 - 9 เป็นต้น

3.2 เว็บไซต์หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น 1) เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการข้อมูลด้วยบทกฎหมายไทย ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ กฎมณเฑียรบาล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ/พระราชกำหนด ประมวลกฎหมาย สนธิสัญญา กฎหมายอื่น ๆ ความเห็นทางกฎหมาย คำวินิจฉัย/คำพิพากษา และคำแปลกฎหมายภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ยังมีดัชนีสืบค้นกฎหมายไทย โดยกองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สามารถดาวน์โหลดรูปเล่มหรือดูรายละเอียด ได้แก่ ดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามตัวอักษร ดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามผู้รักษาการตามกฎหมาย ดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามหัวข้อเรื่อง และดัชนีกฎหมายไทยจำแนกตามปีที่ประกาศในส่วนของการสืบค้น สามารถสืบค้นข้อมูลโดยพิมพ์คำสำคัญ หรือบางส่วนของชื่อกฎหมาย ผลการสืบค้นจะแสดงผลกฎหมายแม่บท พร้อมจำนวนฉบับกฎหมาย และแสดงประเภทกฎหมาย ลูกบท พร้อมจำนวนฉบับกฎหมายแยกตามประเภทลูกบท ซึ่งให้ข้อมูลเป็นเอกสารฉบับเต็ม (<https://www.krisdika.go.th>) และ 2) เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เป็นเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นเพื่อประกาศเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนประกาศของกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีผลบังคับใช้ทันทีหลังจากลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภท ก ฉบับกฤษฎีกา เป็นการประกาศเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา ฯลฯ ประเภท ข ฉบับทะเบียนฐานันดร หมายกำหนดการ และข่าวในพระราชสำนัก เป็นการประกาศเกี่ยวกับสถาปนาและถอดถอนสมณศักดิ์ รายชื่อผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เหรียญราชการ หรือยศ รายชื่อผู้ถูกเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือถูกถอดยศ และรายชื่อผู้ที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเหรียญตราต่างประเทศ หมายกำหนดการพระราชพิธี ต่าง ๆ และข่าวในพระราชสำนัก ประเภท ค ฉบับทะเบียนการค้า เป็นการประกาศเกี่ยวกับการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด การเปลี่ยนแปลง และการเพิกถอน

ทางทะเบียน และ ประเภท ฉบับประกาศและงานทั่วไป เป็นการประกาศเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ระบุในประเภท ก ประเภท ข และประเภท ค ซึ่งให้ข้อมูลเป็นเอกสารฉบับเต็ม (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th>) เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2547)

3.3 สื่อสังคมออนไลน์ที่ให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมาย เช่น 1) ยูทูบ (Youtube) เช่น COJ CHANNEL ช่องทางการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย และการประชาสัมพันธ์ของศาลยุติธรรม โดยแบ่งประเภทรายการต่าง ๆ เช่น COJ Podcast English from court ฎีกา Intrend ข่าวเด่นประเด็นภาษี เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายในการให้ความรู้แก่สังคมผ่านการสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายสะดวกต่อการรับฟัง เน้นเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง และก้าวทันกระแสสังคมโลกปัจจุบัน 2) เฟซบุ๊กหรือกลุ่มต่าง ๆ บนเฟซบุ๊ก (Facebook) เช่น สื่อศาล เพจของศาลยุติธรรมที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารของศาลยุติธรรมไปยังบุคคลากรภายในองค์กรและสังคม เพจ True Law กฎหมายที่แท้ทรู กลุ่มคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ กลุ่มห้องเรียนกฎหมาย (กลุ่มแห่งการแบ่งปันความรู้) เป็นต้น 3) กลุ่มไลน์ (Line) เช่น Inside COJ กลุ่มไลน์ของศาลยุติธรรม กลุ่มไลน์ของนักกฎหมายไทย กลุ่มไลน์ของนักศึกษากฎหมายตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยกระจายข้อมูลข่าวสารแบบถึงตัวบุคคลได้มากขึ้น แต่มีข้อจำกัดคือผู้ใช้ต้องมีวิจรรย์ญาณในการรับข้อมูลข่าวสารหรือมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผู้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ ดังนี้

วิลสัน (Wilson, 1997) กล่าวถึงอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะของบุคคล (Personal characteristic) ได้แก่ ความขัดแย้งในตนเอง เช่น การหาเหตุผลเพื่อสนับสนุนความรู้ ค่านิยม หรือความเชื่อของตนที่มีอยู่เดิม การเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารเฉพาะสิ่งที่ต้องการรู้ ลักษณะทางกายภาพ เช่น ปัญหาความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น สติปัญญา และอารมณ์ ระดับการศึกษาและพื้นฐานความรู้ ตลอดจนจนตัวแปรทางด้านประชากร เช่น อายุ เพศ และปัจจัยอื่น ๆ เป็นต้น

2. อุปสรรคทางเศรษฐกิจ (Economic barrier) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายและเวลาที่สูญเสียไปในการแสวงหาสารสนเทศ เช่น ค่าเดินทาง ค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการแหล่งสารสนเทศ เวลาในการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ เป็นต้น

3. อุปสรรคทางสังคมหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Social/Interpersonal barrier) เกิดขึ้นเมื่อมีการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศบุคคลหรือมีความจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ เช่น การเข้าถึงสารสนเทศต่างหน่วยงานที่ต้องประสานงานกับผู้รับผิดชอบเรื่อง เป็นต้น

4. อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ (Environmental/Situational barrier) ได้แก่ เวลา เช่น ระยะเวลาในการให้คำแนะนำการสืบค้นสารสนเทศต้องหยุดชะงักเนื่องจากผู้ให้บริการมีภารกิจใหม่เข้ามาแทรกหรือรับโทรศัพท์ เป็นต้น สถานที่ และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาติ เช่น ความเป็นปัจเจกนิยมส่งผลต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายทอดจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ต่อเมื่อมีช่องว่างทางวัฒนธรรมระหว่างชาติน้อยที่สุด เป็นต้น

5. ลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ (Information source characteristic) ได้แก่ ความง่ายในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ความน่าเชื่อถือ คุณภาพ และความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศ และช่องทางในการสื่อสารกับแหล่งสารสนเทศ เช่น การสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น

สวิกอน (Swigon, 2011) สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่างๆ ที่ขัดขวางการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ ดังนี้

1. ข้อจำกัดเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของบุคคล

1.1 อุปสรรคของความไม่รู้ เช่น ขาดความรู้ว่ามีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอยู่ที่ใดบ้าง

1.2 ขาดทักษะทางสารสนเทศ เช่น ขาดการเตรียมความพร้อมในการค้นหาสารสนเทศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ (บรรณานุกรม แคตตาล็อก ฐานข้อมูล และเครื่องมือค้นหา) ขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ และไม่คุ้นเคยกับวิธีการค้นหาสารสนเทศ

1.3 อุปสรรคด้านคำศัพท์ เช่น ไม่เข้าใจคำศัพท์พิเศษหรือคำศัพท์เฉพาะทาง เช่น คำศัพท์เฉพาะทางกฎหมาย

1.4 อุปสรรคทางภาษาต่างประเทศ เช่น ขาดความรู้ ความเข้าใจภาษาต่างประเทศ

1.5 อุปสรรคเกี่ยวกับเวลา เช่น ไม่มีเวลาในการอ่าน การค้นหาสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

1.6 อุปสรรคในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เช่น ความวิตกกังวลกับเทคโนโลยีใหม่หรือการใช้คอมพิวเตอร์

1.7 อุปสรรคในการสอบถามข้อมูล เช่น การสอบถามข้อมูลกับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ให้บริการ การขาดความมั่นใจในตนเอง อุปสรรคทางอารมณ์

1.8 อุปสรรคเกี่ยวกับระดับการศึกษา เช่น ความสามารถในการตีความสารสนเทศ

1.9 อุปสรรคเกี่ยวกับทัศนคติ ความพยายามที่มากเกินไป ขาดความมุ่งมั่น สติปัญญาและสังคม ความเชื่อ ความกลัว และทัศนคติของผู้คน

1.10 อุปสรรคเกี่ยวกับตัวแปรทางด้านประชากร เช่น อายุ เพศ อารมณ์ พัฒนาการ

2. ข้อจำกัดระหว่างบุคคล เช่น ขาดความช่วยเหลือจากบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของแหล่งสารสนเทศปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อจำกัดด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งประกอบด้วยการขาดทักษะในการสื่อสาร

3. ข้อจำกัดด้านสภาพแวดล้อม

3.1 อุปสรรคทางด้านกฎหมาย เช่น การพิจารณาคดี นโยบายทางกฎหมาย ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ สารสนเทศที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

3.2 อุปสรรคทางการเงิน เช่น อุปสรรคทางเศรษฐกิจ ขาดการสนับสนุนทางการเงิน การเข้าถึงฐานข้อมูล หนังสือ และวารสารที่มีราคาสูง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปห้องสมุดและสถาบันอื่น บางครั้งมีค่าเสียเวลาในการติดต่อเพื่อใช้อุปกรณ์และบริการของสถาบัน

3.3 อุปสรรคทางภูมิศาสตร์ เช่น ระยะห่างจากห้องสมุดและแหล่งสนเทศอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.4 อุปสรรคทางการเมือง เช่น อุดมการณ์ สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศและต่างประเทศ การคุ้มครองผลประโยชน์ประเทศโดยการปิดบังสารสนเทศหรือผลการวิจัยบางอย่าง

3.5 อุปสรรคทางวัฒนธรรม เช่น อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ

4. ข้อจำกัดในการเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

4.1 สารสนเทศทั้งสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนมากเกินไป

4.2 สารสนเทศไม่มีคุณภาพ เช่น สารสนเทศมีความลำสมัย ซ้ำซ้อน ไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ ขาดหลักฐาน ขาดความน่าเชื่อถือ สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตไม่มีคุณภาพ

4.3 ขาดแคลนแหล่งสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด ช่องว่างสารสนเทศแต่ละคอลเลกชัน นโยบายการสำเนาข้อมูล การจัดพิมพ์ที่ขาดหายไป หรือการถูกเข้ากีดในการเข้าถึงบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ฉบับเต็ม และการขาดแคลนหนังสือ

4.4 สารสนเทศที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น สารสนเทศที่ได้มาคุณภาพดีแต่ไม่ตรงตามความต้องการ ปัญหาสารสนเทศที่ขัดแย้งกัน การได้รับสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม

4.5 เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศที่ไม่เป็นมิตรต่อผู้ใช้ เช่น ระบบสืบค้นสารสนเทศ เช่น แคตตาล็อก ฐานข้อมูล เครื่องมือการสืบค้น การจัดทำบรรณานุกรมไม่เพียงพอ การแสดงผลบนหน้าเว็บสืบค้นที่ไม่เป็นมิตรต่อผู้ใช้ ไม่มีการช่วยเหลือผู้ใช้บริการแบบออนไลน์ ความเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศ ตลอดจนปัญหาทางเทคนิคและความยากในการดาวน์โหลดข้อมูล

4.6 การจัดพิมพ์หรือการเผยแพร่สารสนเทศที่ล่าช้า

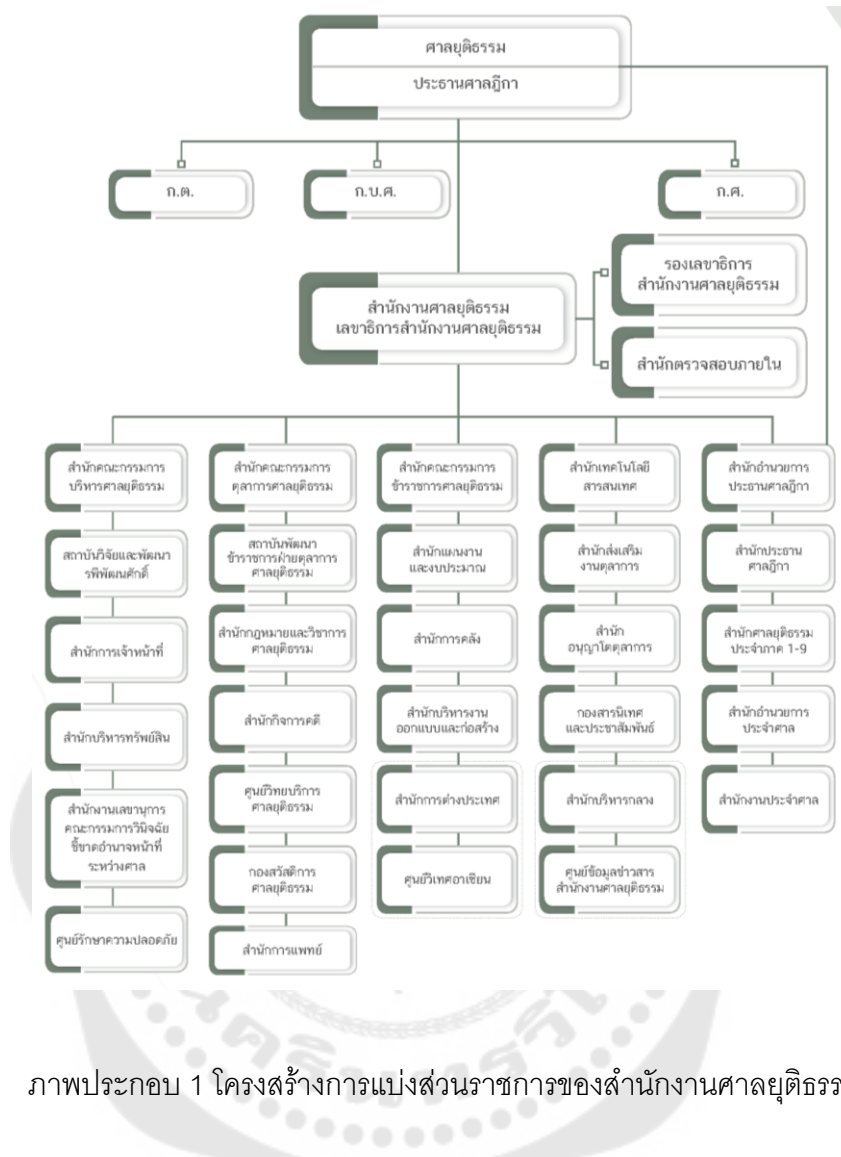
4.7 อิทธิพลของภาษาอังกฤษ เช่น สารสนเทศจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

4.8 ข้อจำกัดอื่น ๆ เช่น สารสนเทศบางอย่างไม่สามารถเผยแพร่ได้ ความปลอดภัยของข้อมูลที่เป็นความลับ สารสนเทศบางอย่างตีพิมพ์คลุมเครือ

สำนักงานศาลยุติธรรม

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศาลยุติธรรม ดังนี้ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564c)

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศาลยุติธรรม

ที่มา: <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/8449/iid/258980>

นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564a) เป็นตำแหน่งประเภทวิชาการ สายงานนิติการ ลักษณะงานโดยทั่วไปไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง คือ การปฏิบัติงานด้านการศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยวิจัย พัฒนามาตรฐานงานทางกฎหมาย งานนิติการ อาทิ การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายการร่างและพิจารณาตรวจร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จัดทำนิติกรรมรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการทางคดี การสอบสวน ตรวจพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ และการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ การพิทักษ์ระบบคุณธรรมจริยธรรม การระงับข้อพิพาททางเลือก

การอนุญาตตุลาการ การประชาสัมพันธ์ของศาลยุติธรรมการบังคับคดีและสืบทรัพย์นายประกัน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีชื่อตำแหน่งในสายงานและระดับตำแหน่ง ดังนี้ นิติกร นิติกรระดับปฏิบัติการ นิติกรระดับชำนาญการ นิติกรระดับชำนาญการพิเศษ และนิติกรระดับเชี่ยวชาญ โดยมีระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2553) ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

1.1 ความรู้ที่จำเป็นในงาน

1.1.1 ความสามารถในการร่างกฎหมาย หมายถึง สามารถร่างกฎหมายและระเบียบภายในหน่วยงาน คำพิพากษา ระเบียบ คำวินิจฉัย คำชี้ขาด คำฟ้อง คำให้การ คำร้อง คำขอปล่อยชั่วคราว ทำสัญญาประกันคดีแพ่ง คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล คำวินิจฉัยคดีแรงงานและเอกสารเกี่ยวกับคดีอื่น ๆ

1.1.2 ความสามารถในการการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางเลือก หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับหลักวิธี เทคนิคต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีการฟ้องร้องคดีแล้วและยังไม่มีมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลอันเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาล และแก้ปัญหาการพิจารณาคดีล่าช้า

1.1.3 ความรู้ความสามารถในการดำเนินการทางวินัยและความรับผิดชอบ ละเมิด หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบสวน การดำเนินการทางวินัยและความรับผิดชอบทางละเมิด การตั้งเรื่องสอบข้อเท็จจริงทางวินัย และความรับผิดชอบทางละเมิด ตลอดจนการสอบข้อเท็จจริง การตรวจสำนวนการสอบข้อเท็จจริง การทำสัญญาขอความ และการออกคำสั่งทางปกครอง

1.1.4 ความรู้ความสามารถการดำเนินคดี การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับคดี จัดทำนิติกรรม และเอกสารอื่นที่มีผลผูกพัน หมายถึง วิเคราะห์ปัญหาข้อโต้แย้งทางกฎหมายและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง เพื่อการฟ้องคดี แก่ต่างคดี รวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานที่จะใช้ในการดำเนินคดี เพื่อประสานงานคดีกับพนักงานอัยการและติดตามการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลจนกว่าคดีถึงที่สุด วิเคราะห์ปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายอันนำไปสู่การอุทธรณ์ ฎีกา และติดตามบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา ตรวจร่างนิติกรรมสัญญา ตีความ ให้ความเห็นเกี่ยวกับสัญญา

1.1.5 ความสามารถในการกำหนดประเด็นและสรุปประเด็น หมายถึง การประมวลแนวคิด จำแนกข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กำหนดประเด็น ตีความ วิเคราะห์

ความสัมพันธ์ของปัญหาต่าง ๆ รวมถึงเหตุผล โดยสามารถกำหนดความสำคัญก่อนหลังได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย

1.1.6 ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาความ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสำนวน การบริหารคดีตามประเภท การจำแนกคดี ระบบวันนัดคดีของศาล ระบบประสานงานคดีระหว่างคู่ความ พยาน และผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินกระบวนการควบคุมติดตาม ตรวจสอบสำนวน และการปฏิบัติตามคำสั่งศาล

1.2 ความรู้เรื่องกฎหมาย และกฎ ระเบียบราชการ หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป กฎหมายที่ใช้เฉพาะในการปฏิบัติงานตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด โดยสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ และสามารถพัฒนากฎหมายเพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมได้

2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

2.1 ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หมายถึง ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ หมายถึง ทักษะในการนำภาษาอังกฤษมาใช้งาน

2.3 ทักษะในการจัดการข้อมูล หมายถึง ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูล ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในงาน

3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

3.1 ระดับสมรรถนะหลัก

3.1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation-ACH) หมายถึง ความมุ่งมั่นจะปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจเป็นผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเอง หรือเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดขึ้นอีกทั้งยังหมายรวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทายชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำได้มาก่อน

3.1.2 จิตสำนึกในการให้บริการ (Service Mind) หมายถึง ความเข้าใจในคุณลักษณะ และวิธีการบริการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการส่งมอบบริการที่ดีและมีคุณภาพ ตลอดจนสามารถเข้าใจความต้องการ หรือปัญหาที่แท้จริงของผู้รับบริการ หรือ

ประชาชน และสามารถดำเนินการหรือแก้ไขปัญหาหรือให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ หรือประชาชน

3.1.3 การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise-EXP) หมายถึง ความขวนขวาย สนใจใฝ่รู้ เพื่อสั่งสม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอีกทั้งรู้จักพัฒนาปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์

3.1.4 จริยธรรม (Integrity-ING) หมายถึง การครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมาย และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนโดยมุ่งประโยชน์ของชาติ ยุติธรรมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาศักดิ์ศรีแห่งอาชีพราชการ

3.1.5 การทำงานเป็นทีม (Teamwork-TW) หมายถึง ความตั้งใจจริงในการทำงานร่วมกับคนอื่น โดยมีเป้าหมายร่วมกัน สร้างกลุ่มบุคคล อาศัยความสัมพันธ์ร่วมมือประสานกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่องานและผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติงาน เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีในทางสังคมระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีเครือข่ายในการปฏิบัติงาน

3.2 ระดับสมรรถนะในงาน

3.2.1 การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking-AT) การทำความเข้าใจสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ประเด็นปัญหา แนวคิดหลัก ทฤษฎี ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานโดยการแจกแจงแตกประเด็นออกเป็นส่วนย่อย ๆ หรือวิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงการจัดหมวดหมู่ของปัญหาหรือสถานการณ์อย่างเป็นระบบสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และสามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.2 การมองภาพองค์รวม (Conceptual Thinking-CT) การคิดในเชิงสังเคราะห์ มองภาพองค์รวมจนได้เป็นกรอบความคิดหรือแนวคิดใหม่ อันเป็นผลมาจากการสรุปรูปแบบ ประยุกต์แนวทางต่าง ๆ จากสถานการณ์หรือข้อมูลหลากหลาย และนานาทัศนะ พร้อมทั้งการอธิบายให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมได้

3.2.3 ความถูกต้องของงาน (Concern for Order-CO) ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานได้ตามแนวทางที่กำหนด ตลอดจนความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องครบถ้วน และลดข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้นรวมทั้งความพยายามให้เกิดความชัดเจนขึ้นในบทบาทหน้าที่

กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนปฏิบัติต่าง ๆ และการคิดหาวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

1. ประวัติศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

เดิมเป็นห้องสมุดกลางกระทรวงยุติธรรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2499 ตั้งอยู่ที่ชั้น 3 อาคารกระทรวงยุติธรรม สนามหลวง ตามดำริของศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีตปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยมีนายศิริ วิศิษฎ์ธรรมธัชวณิช เป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้บุคลากรกระทรวงยุติธรรมใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงในการปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2499 ถูกยกฐานะเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม การดำเนินการระยะแรกเป็นเพียงสถานที่เก็บหนังสือและวารสาร ไม่มีการจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ ต่อมาตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2518 ตั้งแต่วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2518 ห้องสมุดถูกตั้งเป็นหน่วยงานเฉพาะสังกัดกองวิชาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ และเริ่มมีบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด จากการขยายงานและความรับผิดชอบมากขึ้นตามจำนวนหน่วยงานที่ขยายและจำนวนบุคลากรในสังกัดที่เพิ่มขึ้น เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ห้องสมุดกลางกระทรวงยุติธรรมเปลี่ยนเป็นชื่อ “ศูนย์สารสนเทศทางกฎหมาย” และได้ย้ายจากกระทรวงยุติธรรม สนามหลวง มาที่อาคารศาลอาญา ชั้น 5 ถนนรัชดาภิเษก และยังมีการย้ายอีกครั้งมาที่อาคารศาลอาญา ชั้น 6 จนถึงปัจจุบัน หลังการแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2543 และประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ศูนย์สารสนเทศทางกฎหมายยกฐานะเป็นหน่วยงานระดับกองชื่อ “กองวิทยบริการศาลยุติธรรม” ในเวลาต่อมาจากประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2550 กองวิทยบริการศาลยุติธรรมเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม” และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สำนักงานศาลยุติธรรมได้อนุมัติปรับปรุงพื้นที่ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและส่วนที่เป็นห้องสมุดศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม พร้อมทั้งขอพระราชทานและพระราชนุญาตชื่อห้องสมุด เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 60 พรรษา ของสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พุทธศักราช 2558 ชื่อ “ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ” เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2558 (บุศกร โพธิ์ศรี, ม.ป.ป.)

2. อำนาจหน้าที่ของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม

ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นกอง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

1. จัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนการให้บริการสารสนเทศทางกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

2. ให้บริการสารสนเทศทางกฎหมายและวิชาการของศาลยุติธรรม

3. สนับสนุนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศทางกฎหมายและวิชาการของศาลยุติธรรม

4. ดำเนินการเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ศาลไทยและจดหมายเหตุ

5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. การให้บริการของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ มีดังนี้

3.1 บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือทั่วไปและหนังสือกฎหมายภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วารสารและหนังสือพิมพ์ และสื่อโสตทัศน ซึ่งแบ่งประเภทสมาชิกและสิทธิในการยืม ดังนี้ 1) ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สามารถยืมหนังสือทั่วไป หนังสือกฎหมาย วิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัย โดยมีระยะเวลาการยืม 1 เดือน วารสาร 1 เดือน และสื่อโสตทัศน 1 เดือน สามารถยืมทุกประเภทรวมกันจำนวน 10 รายการ 2) ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว สามารถยืมหนังสือทั่วไป หนังสือกฎหมาย วิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัย และวารสาร โดยมีระยะเวลาในการยืม 15 วัน และสื่อโสตทัศน 1 เดือน โดยสามารถยืมทุกประเภทรวมกันจำนวน 5 รายการ และ 3) บุคคลภายนอก สามารถยืมทรัพยากรทุกประเภทโดยแลกบัตรประชาชนและส่งคืนภายในวันเดียวกัน

3.2 บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการที่ห้องสมุดจัดไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าค้นหาคำตอบที่ต้องการ ผู้ใช้บริการสามารถสอบถามและรับคำปรึกษาผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ ทางโทรศัพท์ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) และติดต่อขอใช้บริการด้วยตนเอง

3.3 บริการศูนย์ข้อมูลกฎหมาย ให้บริการสารสนเทศทางกฎหมาย จำนวน 2 ฐานข้อมูล ได้แก่ ฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และกฎหมายลูกที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และฐานข้อมูลรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม

3.4 บริการคำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งคำร้องศาลฎีกา ให้บริการคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 ถึงปัจจุบัน และคำสั่งคำร้องศาลฎีกาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบันในรูปแบบเอกสารฉบับเต็มแก่ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม โดยขอใช้บริการผ่าน 3 ช่องทาง ได้แก่ ทางโทรศัพท์ ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) และติดต่อขอใช้บริการด้วยตนเอง โดยแจ้งชื่อนามสกุล หน่วยงานที่สังกัด และเลขคำพิพากษาศาลฎีกาหรือเลขคำสั่งคำร้องศาลฎีกาและปี พ.ศ.

3.5 บริการตรวจบรรณานุกรม ให้บริการแนะนำ ปรีक्षा ตรวจทาน และแก้ไขบรรณานุกรมของรายงานการวิจัยที่เป็นผลงานภายใต้หลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม เช่น หลักสูตรผู้อำนวยการระดับต้น เป็นต้น

3.6 บริการฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายที่ห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศคือ ฐานข้อมูล IG Library และ ฐานข้อมูล Oxford Legal Research Library และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทยคือ 2ebook Digital Library โดยสามารถใช้งานได้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายสำนักงานศาลยุติธรรม

3.7 บริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศทางกฎหมาย ได้แก่ ฐานข้อมูล Thomson Reuters Westlaw ฐานข้อมูล Lexis Advances และฐานข้อมูล IBFD Tax News & Analysis โดยสามารถใช้งานได้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่ายสำนักงานศาลยุติธรรม

3.8 บริการห้องปฏิบัติการทางภาษา ให้บริการเพื่อการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ โปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีพกฎหมาย (Burlington English) โปรแกรม English 20 Interactive สำหรับเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั่วไป (General English) เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษอย่างสนุกสนานและสร้างสรรค์ และโปรแกรม English Discoveries บทเรียนออนไลน์สำหรับฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษอย่างครบถ้วน เน้นการเรียนภาษาในรูปแบบบริบท (Context) ที่ตอบสนองความต้องการตามระดับการเรียนรู้

3.9 บริการพื้นที่ในการจัดกิจกรรม ห้องสมุดเป็นหน่วยสนับสนุนพื้นที่การเรียนรู้ โดยการให้หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม มาใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมบรรยาย

หรือการอภิปรายเผยแพร่ความรู้ และถ่ายทอดสดผ่านสัญญาณภาพและเสียง (Streaming) ไปยังหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมทั่วประเทศ

3.10 บริการห้องประชุม บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ในการใช้เป็นสถานที่ประชุมงานหรือรับรองแขกที่มาติดต่อราชการภายในหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

โอทิกเค (Otake, 1999) ศึกษาความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของนักกฎหมายในประเทศอังกฤษ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายที่อยู่ในเมืองลอนดอนและมิดแลนด์ จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสารสนเทศของนักกฎหมายเกิดจากลักษณะงานที่ปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพด้านกฎหมาย มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้คำแนะนำทางกฎหมายแก่ลูกค้า การดำเนินการทางคดี การร่างเอกสาร และการบริหารงานสำนักงานกฎหมาย นักวิชาการด้านกฎหมาย มีหน้าที่เกี่ยวกับการสอน การวิจัย และการให้คำปรึกษาเป็นหลัก และยังพบว่าประสบการณ์มีผลต่อการตัดสินใจต่อความต้องการสารสนเทศ กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากมีความต้องการสารสนเทศน้อยกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ส่วนพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ นักกฎหมายเข้าถึงสารสนเทศใหม่ ๆ ผ่านการสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือนักกฎหมายที่รู้จักเป็นการส่วนตัว รองลงมา คือ วารสารทางกฎหมาย และการประชุมสัมมนาทางกฎหมาย ผู้ประกอบอาชีพด้านกฎหมายและนักวิชาการด้านกฎหมายใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือกฎหมาย รายงานทางกฎหมาย วารสารกฎหมาย พระราชบัญญัติ หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้ประกอบอาชีพด้านกฎหมายใช้หนังสือกฎหมายและรายงานกฎหมายมากที่สุด ในขณะที่นักวิชาการใช้หนังสือกฎหมายและวารสารกฎหมายมากที่สุด

โอโลรันเฟมี (Olorunfemi, 2015) ศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายเพื่อการทำวิจัยทางกฎหมายของนักศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัย ประเทศไนจีเรีย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษากฎหมายระดับปริญญาตรี จำนวน 1,534 คนจากมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนทางกฎหมาย จำนวน 12 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีจุดประสงค์ในการทำวิจัยทางกฎหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเด็นทางกฎหมายมากที่สุด ร้อยละ 87 เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ร้อยละ 82

และเพื่อติดตามการพัฒนาล่าสุดทางด้านกฎหมาย ร้อยละ 79 นักศึกษากฎหมายมีความต้องการใช้แหล่งสารสนเทศทางกฎหมายหลัก และกฎหมายรอง ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากตำราเรียน ร้อยละ 82 หนังสือกฎหมาย ร้อยละ 77 และการค้นหาสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 70 ส่วนปัญหาการใช้ห้องสมุดกฎหมายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษากฎหมายคือ ทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ ร้อยละ 18 ทรัพยากรสารสนเทศถูกจัดเก็บไม่ถูกต้อง ร้อยละ 17.7 และความไม่เสถียรของระบบไฟฟ้าภายในห้องสมุด ร้อยละ 15.4

อาลี จาหวัด และอาเหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักกฎหมายฝึกงานที่ปฏิบัติงานในศาลแขวงแห่งกรุงอิสลามาบัด ประเทศไนจีเรีย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายฝึกงาน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสารสนเทศ นักกฎหมายฝึกงานมีความต้องการสารสนเทศเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการทางกฎหมาย และการพิจารณาคดี ร้อยละ 77.8 เพื่อติดตามข่าวสารและการพัฒนาในสาขาวิชาชีพกฎหมาย ร้อยละ 74.1 และเพื่อเตรียมงานคดีหรือเป็นตัวแทนลูกค้าความในชั้นศาล และการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย ร้อยละ 70.4 2) ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย นักกฎหมายฝึกงานใช้คำพิพากษา ร้อยละ 100 หลักกฎหมาย ร้อยละ 77.8 และแนวคำพิพากษาของศาล ร้อยละ 59.3 3) แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ นักกฎหมายฝึกงานใช้หนังสือ ร้อยละ 71.4 วารสารกฎหมาย ร้อยละ 46.4 และเว็บไซต์ ร้อยละ 35.7 4) ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ ห้องสมุดกฎหมายไม่มีทรัพยากรเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารสนเทศ และสารสนเทศไม่ทันสมัย

คาลูบา และมูลาซี (Kaluba & Mulauzi, 2019) ศึกษาความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้พิพากษาและนักกฎหมายที่ปฏิบัติงานในศาลสูง ได้แก่ ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลอุทธรณ์ และศาลยุติธรรม ในเมืองลูซกา ประเทศแซมเบีย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้พิพากษาและนักกฎหมาย จำนวน 45 คน แบ่งออกเป็นผู้พิพากษา จำนวน 27 คน และนักกฎหมาย จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการใช้สารสนเทศ ผู้พิพากษาและนักกฎหมายมีความต้องการใช้คำพิพากษา ร้อยละ 87 ข้อมูลจากการนำเสนองาน ร้อยละ 76 และงานวิจัย ร้อยละ 73 2) แหล่งสารสนเทศ ผู้พิพากษาและนักกฎหมายใช้แหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดประจำศาล และคำพิพากษา ร้อยละ 98 และสารสนเทศส่วนบุคคล ร้อยละ 79 3) ปัญหาในการแสวงหา

สารสนเทศ ได้แก่ สารสนเทศไม่ทันสมัย ร้อยละ 82 มีเวลาจำกัด ร้อยละ 80 และสารสนเทศมีจำนวนมากเกินไป ร้อยละ 71

แจมเชด (Jamshed, 2020) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศทางกฎหมายของนักกฎหมายสตรีในจังหวัดปัญจาบ ประเทศปากีสถาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายสตรี จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสารสนเทศทางกฎหมายนักกฎหมายมีความต้องการใช้สารสนเทศทางกฎหมายเพื่อใช้ในการเตรียมงานคดี เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคดีใหม่ และเพื่อศึกษาข้อมูลกฎหมายใหม่ 2) สารสนเทศทางกฎหมาย นักกฎหมายต้องการใช้พระราชบัญญัติ ทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์/ฐานข้อมูล และวารสารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดี ซึ่งสารสนเทศทางกฎหมายดังกล่าวได้มาจากสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อนร่วมงานและสารสนเทศส่วนบุคคล 3) ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศทางกฎหมาย ได้แก่ ห้องสมุดกฎหมายไม่มีการแยกพื้นที่ใช้งานสำหรับสุภาพสตรี หนังสือและวารสารไม่มีคุณภาพ และการไม่มีนิสัยรักการอ่านของนักกฎหมาย

เรตดี ศรีนิวาซารากวาน และอัยยันคาลัย (Govinda Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) ศึกษาการประเมินความต้องการและปัญหาการเข้าถึงสารสนเทศทางกฎหมายของนักกฎหมายในศาลสูงกรณาฏกะ เมืองบังกาลอร์ ประเทศอินเดีย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายที่ปฏิบัติงานในศาลสูง เมืองบังกาลอร์ จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) วัตถุประสงค์ นักกฎหมายมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศทางกฎหมายเพื่อการเตรียมคดี ร้อยละ 67.18 เพื่อสะสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ร้อยละ 58.59 และเพื่อการทำวิจัยทางกฎหมายและเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ร้อยละ 53.12 2) รูปแบบสารสนเทศทางกฎหมาย นักกฎหมายใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 45.61 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 33.91 และสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 20.46 3) แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย นักกฎหมายใช้แหล่งสารสนเทศส่วนบุคคล ร้อยละ 85.93 แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 61.71 และห้องสมุด ร้อยละ 60.93 4) ปัญหาการเข้าถึงสารสนเทศทางกฎหมาย ได้แก่ สารสนเทศทางกฎหมายไม่พร้อมใช้งาน ร้อยละ 35.15 สารสนเทศทางกฎหมายล้าสมัย ร้อยละ 29.68 และแหล่งสารสนเทศทางกฎหมายไม่เพียงพอ ร้อยละ 24.21

เอ็นแวงวู และอาจีเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) ศึกษาความต้องการสารสนเทศการใช้สารสนเทศ และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของทนายความในรัฐโอโย ประเทศไนจีเรีย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การวิจัย คือ ทัศนคติที่มีขึ้นทะเบียนกับเนติบัณฑิตยสภาในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 121 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ ทั้งนี้ นักวิจัยระบุทัศนคติที่มีจำนวน 6 คน เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ทัศนคติที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน และ ทัศนคติที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสารสนเทศ ทัศนคติมีความต้องการสารสนเทศทางกฎหมาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ร้อยละ 84.5 เพื่อติดตามความก้าวหน้าของวิชาชีพกฎหมาย ร้อยละ 77.7 และเพื่อการปฏิบัติงานกับลูกความ ร้อยละ 62.1 โดยสารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการ คือ เอกสารเกี่ยวกับการเตรียมคดี คำพิพากษา และพระราชบัญญัติ รวมทั้งรายงานกฎหมายรายสัปดาห์ คำพิพากษาศาลฎีกา และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับลูกความ 2) การใช้สารสนเทศ ทัศนคติส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศประเภทตำราเรียน ร้อยละ 86.4 ประสบการณ์ส่วนบุคคล ร้อยละ 75.7 และวารสาร ร้อยละ 72.8 โดยได้รับสารสนเทศทางกฎหมายจากสารสนเทศส่วนบุคคล ร้อยละ 85.79 เพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 79.72 และคำพิพากษา ร้อยละ 77.23 3) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของทัศนคติ พบว่าส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการใช้สารสนเทศส่วนบุคคล ปรึกษาทัศนคติอาวุโส และการใช้พจนานุกรมหรือสารานุกรมทางกฎหมาย โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งสารสนเทศ คือ การเข้าถึงสารสนเทศ ร้อยละ 83.5 ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ ร้อยละ 75.7 และความพร้อมของสารสนเทศ ร้อยละ 78.6 4) ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศทางกฎหมายของทัศนคติ พบว่า สารสนเทศที่ทันสมัยไม่เพียงพอ สารสนเทศมีราคาสูง และไม่มีเวลาในการแสวงหาสารสนเทศ และ 5) ทัศนคติส่วนใหญ่เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยมีความต้องการให้หน่วยงานสร้างศูนย์สารสนเทศ ร้อยละ 80.6 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและจัดอบรมแก่ทัศนคติ ร้อยละ 72.8 และเพิ่มการเปิดรับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ ร้อยละ 71.8

คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) ศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนักกฎหมายประจำเมืองเตหะราน ประเทศอิหร่าน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายที่เป็นสมาชิกของศูนย์อำนวยความสะดวกของนักกฎหมาย จำนวน 367 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นักกฎหมายมีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะทางกฎหมาย และนำไปเขียนรายงานการวิจัยเพื่อแสดงทัศนคติทางด้านวิชาการของนักกฎหมาย ทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการสารสนเทศของนักกฎหมายคือ หนังสือทั้งสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ และวารสารวิชาการ ส่วนแหล่งสารสนเทศที่ใช้คือ ห้องสมุดกฎหมายขององค์กรหรือสถาบันทาง

กฎหมายซึ่งเป็นแหล่งสารสนเทศที่ได้ข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ เครื่องมือค้นหาสารสนเทศที่นักกฎหมายใช้โดยทั่วไปคือ โปรแกรมค้นหา Google ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศของนักกฎหมายคือ แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ มีสารสนเทศไม่ทันสมัย แหล่งสารสนเทศไม่เพียงพอ และนักกฎหมายมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสอยู่ในระดับต่ำ

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของกลุ่มอาชีพทางกฎหมาย ได้แก่

กาญจนา แสงทองล้วน (2541) ศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายในหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยงานทางกฎหมายทั้ง 8 แห่งของรัฐ ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเภทสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ ราชกิจจานุเบกษาและหนังสือกฎหมายไทย 2) แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) ลักษณะการค้นคืนสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ การค้นโดยใช้คำสำคัญ 4) วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ เพื่อการปฏิบัติงานประจำ 5) ความร่วมมือในการใช้สารสนเทศทางกฎหมายร่วมกัน คือ เปิด Home Page ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 6) ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า ไม่สามารถหาต้นฉบับของสารสนเทศได้ ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ และรูปแบบสารสนเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการ 7) ผลการเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้ประเภทของสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้ลักษณะการค้นคืนสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการใช้ทางเลือกให้สืบค้นแบบเดิม บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการใช้เพื่อประกอบการค้นคว้าและการเขียนรายงาน และบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน

รัฐวิสาห์ วาณิชยพงศ์ (2546) ศึกษาการใช้สารนิเทศด้านกฎหมายของข้าราชการตุลาการในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 4 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตุลาการ จำนวน 176 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการตุลาการมีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศด้านกฎหมายในระดับ

มาก โดยมีความถี่ในการใช้มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์ 2) การใช้เนื้อหาสารนิเทศด้านกฎหมายมากที่สุด คือ กฎหมายมหาชน ได้แก่ กฎหมายอาญา รองลงมา คือกฎหมายเอกชน ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 3) การใช้สื่อสารนิเทศด้านกฎหมาย มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด คือ คำพิพากษาศาล ตั๋วบทกฎหมาย ตำรากฎหมายและคำอธิบายกฎหมาย ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอม เช่น ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา 4) ความทันสมัยของสารนิเทศด้านกฎหมาย มีการใช้สารสนเทศที่เป็นปีปัจจุบันมากที่สุด 5) แหล่งสารนิเทศด้านกฎหมาย มีการใช้แหล่งสารนิเทศบุคคลมากที่สุดคือ การใช้จากประสบการณ์/ความรู้/ความจำตนเอง 6) วิธีการเข้าถึงสารนิเทศด้านกฎหมาย มีวิธีการเข้าถึงผ่านแหล่งสารนิเทศสื่อมวลชนมากที่สุดคือ การอ่านหนังสือพิมพ์ 7) ปัญหาการใช้สารนิเทศด้านกฎหมาย มีปัญหาการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาที่เกี่ยวกับตัวข้าราชการตุลาการมากที่สุด คือ มีภาระงานหนัก/ไม่มีเวลา ขาดความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ และไม่มีความสะดวกในการเดินทางไปใช้สารนิเทศ รองลงมา คือ ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ ได้แก่ แหล่งสารนิเทศประจำศาลที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ 8) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้าราชการตุลาการที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศด้านกฎหมายแตกต่างกัน และข้าราชการตุลาการที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความถี่ในการใช้สารนิเทศด้านกฎหมายไม่แตกต่างกัน

จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน (2548) ศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศของตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครองในห้องสมุดกฎหมายมหาชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองสูงสุด และพนักงานคดีปกครองจำนวน 576 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ มีการใช้สารสนเทศเพื่อปฏิบัติงานมากที่สุด 2) การเรียนรู้การใช้ห้องสมุด มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด 3) การสืบค้นสารสนเทศของห้องสมุด โดยการค้นหาตามชั้นหนังสือ โดยไม่มีการสืบค้นมาก่อนมากที่สุด 4) ประเภทของสื่อ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้คือ หนังสือและตำราทางกฎหมายมากที่สุด ส่วนสื่อไม่ตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้คือ เว็บไซต์ทางด้านกฎหมายมากที่สุด 5) การใช้บริการของห้องสมุด มีการใช้บริการยืม-คืนมากที่สุด 6) การใช้เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย มีการใช้กลุ่มกฎหมายปกครองคือ กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมากที่สุด ส่วนการใช้กลุ่มกฎหมายอื่น ๆ คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญมากที่สุด 7) ปัญหาการใช้สารสนเทศ คือ พื้นที่ให้บริการ

น้อย เนื้อหาสารสนเทศด้านกฎหมายมหาชนมีไม่เพียงพอ และสื่อสารสนเทศด้านกฎหมายมหาชนมีไม่เพียงพอ

วีรนุช สุตรกระโทก (2552) ศึกษาการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า มีการใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์มากที่สุด 2) พฤติกรรมการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า มีการใช้สารสนเทศจากที่ทำงาน โดยมีประสบการณ์ในการใช้มากกว่า 5 ปี มีการใช้โดยเฉลี่ยคือ ใช้ทุกวัน โดยใช้ในช่วงเวลา 12.10 -15.00 น. มีการใช้เว็บไซต์ www.google.com เพื่อสืบค้นสารสนเทศภาษาต่างประเทศและภาษาไทย มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อประกอบการทำงาน มีการใช้ภาษาไทยในการสืบค้น โดยใช้บริการสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ให้บริการค้นหาข้อมูลและเว็บท่า (Search engine & portal web) มีการใช้สารสนเทศประเภทบันเทิง และรูปแบบของสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ ข้อความ เช่น ข้อความในจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 3) ปัญหาการใช้สารสนเทศคือ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบางประเภทมีข้อจำกัดทำให้เข้าถึงไม่ได้ รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำ และเครื่องคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพไม่ดีพอ 4) การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการสำนักงานศาลปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกัน

นราภัทร เพชรมณี (2554) ศึกษาการใช้สารสนเทศของนิติกรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิติกรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า นิติกรมีการใช้สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง 1) สถานภาพทั่วไปของนิติกรเรื่องการใช้สารสนเทศหอสมุดรัฐสภา พบว่า มีลักษณะการใช้สารสนเทศทั้งที่อาคารหอสมุดและเว็บไซต์ห้องสมุด โดยใช้ในช่วงเวลา 08.31 - 12.00 น. มีวิธีเรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีวิธีการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลห้องสมุด OPAC มากที่สุด 2) สภาพการใช้สารสนเทศ พบว่า มีการใช้แหล่งสารสนเทศภายในมากที่สุดคือ หอสมุดรัฐสภา ประเภทของสื่อที่ใช้คือ มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือและตำราทางด้านกฎหมาย รองลงมา คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ทางด้านกฎหมายจากแหล่งอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ และสื่อบุคคล ได้แก่ การอภิปราย การบรรยาย การประชุม ส่วนเนื้อหาสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ รัฐธรรมนูญ บริการสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ บริการสืบค้นสารสนเทศจาก

อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้มากที่สุดคือ โปรแกรมค้นหา (Search engine) มีวัตถุประสงค์การใช้เพื่อสนับสนุนการทำงานด้านนิติบัญญัติและด้านนิติการ คือ เพื่อการวิเคราะห์กฎหมาย 3) ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านแหล่งสารสนเทศคือ แหล่งสารสนเทศภายในจัดเก็บรวบรวมข้อมูลไม่เป็นระบบ เข้าถึงได้ยาก และแหล่งสารสนเทศภายนอกอยู่ไกล ด้านเนื้อหาสารสนเทศคือ เนื้อหาสารสนเทศมีไม่เพียงพอ และเนื้อหาสารสนเทศขาดความทันสมัย รองลงมา คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ เว็บไซต์ประมวลผลและแสดงผลช้า และไม่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา ด้านประเภทของสื่อคือ สื่อสิ่งพิมพ์มีจำนวนฉบับน้อยไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และสื่อใช้ภาษาต่างประเทศ และด้านบริการสารสนเทศคือ ไม่สามารถค้นหาตัวเล่ม และไม่มีเอกสารฉบับเต็มให้บริการ 4) การเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันในด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านประเภทของสื่อ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ด้านบริการสารสนเทศ และด้านวัตถุประสงค์การใช้ นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันในด้านประเภทของสื่อ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านวัตถุประสงค์การใช้ ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกันในด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านประเภทของสื่อ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัชรภรณ์ ตังควนิษฐ์ (2554) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรกระทรวงยุติธรรม จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้สารสนเทศของบุคลากรส่วนใหญ่ พบว่า มีความถี่ในการเข้าใช้โดยเฉลี่ยปีละ 1 - 4 ครั้ง โดยเข้าใช้ในช่วงเวลา 12.00 - 13.00 มีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประเภทการใช้บริการคือ บริการยืม - คืน มีวิธีค้นหาสารสนเทศภายในห้องสมุดโดยสอบถามเจ้าหน้าที่ และประเภทของสารสนเทศที่ใช้คือ หนังสือบันเทิงคดีมากที่สุด 2) ความต้องการใช้สารสนเทศ พบว่า มีความต้องการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรม รองลงมา คือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูล Lexis มีความต้องการใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทย มีความต้องการใช้สารสนเทศที่ทันสมัยที่เกิดขึ้นไม่เกิน 1 ปีมากที่สุด 3) การเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศจำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศด้านประเภท ภาษา และความทันสมัยของสารสนเทศแตกต่าง

กัน ยกเว้นประเภทหนังสือพิมพ์ และ 4) บุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการให้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรมในภาพรวมระดับปานกลาง

พรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) ศึกษาการใช้สารสนเทศของนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักกฎหมายปฏิบัติงานร่างกฎหมาย และให้ความเห็นทางกฎหมาย ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายเฉพาะด้าน และกลุ่มนักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายทุกส่วนราชการ กลุ่มละ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้สารสนเทศของนักกฎหมายในการปฏิบัติงานจัดทำร่างกฎหมาย ประกอบด้วย ขั้นตอนการตรวจความจำเป็นในการตรากฎหมาย การตรวจแก้ไขและจัดทำร่างกฎหมาย และการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา ขั้นตอนการตรวจความจำเป็นในการตรากฎหมาย นักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายเฉพาะด้านและนักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายทุกส่วนราชการใช้สารสนเทศเหมือนกัน กล่าวคือใช้เอกสารต้นเรื่อง เอกสารการรับฟังความคิดเห็น และตัวบทกฎหมาย ขั้นตอนการตรวจแก้ไขและจัดทำร่างกฎหมาย นักกฎหมายใช้บทความและงานวิจัยเพื่อให้ได้รับข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนกฎหมาย และการแก้ปัญหาด้านกฎหมายในต่างประเทศ แต่ในส่วนการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน นักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายเฉพาะด้านใช้สารสนเทศหลากหลายประเภทมากกว่านักกฎหมายที่มีประสบการณ์ในกฎหมายทุกส่วนราชการ ส่วนขั้นตอนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างประเทศ รายงานการประชุม และเอกสารรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนแล้ว มักมีการค้นสารสนเทศเพิ่มเติมในระหว่างการประชุม 2) การใช้สารสนเทศของนักกฎหมายในการปฏิบัติงานให้ความเห็นทางกฎหมายนักกฎหมายทั้งสองกลุ่มใช้สารสนเทศเหมือนกัน กล่าวคือ เอกสารต้นเรื่อง เอกสารเรื่องเสร็จ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง สอบถามจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศ นักกฎหมายส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากระบบห้องสมุดดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสืบค้นสารสนเทศด้วยโปรแกรมค้นหา Google 3) ปัญหาการใช้สารสนเทศ ได้แก่ 1) ปัญหาจากแหล่งสารสนเทศแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ปัญหาการจัดการบริการของห้องสมุด พบว่า สารสนเทศไม่เพียงพอ เนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ เนื้อหาไม่ทันสมัย และมีปัญหาการยืมระหว่างห้องสมุด เช่น จำนวนเล่มและระยะเวลาในการยืม เป็นต้น และปัญหาจากระบบสารสนเทศภายในหน่วยงานพบว่า ประเภทของสารสนเทศในระบบห้องสมุดดิจิทัลไม่เพียงพอ สารสนเทศขาดความสมบูรณ์

ครบถ้วน ถูกต้อง และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เสื่อมสภาพ 2) ปัญหาจากการสืบค้น ได้แก่ ระบบการค้นหาเกิดข้อผิดพลาดได้ผลลัพธ์ไม่คงที่และไม่ครบถ้วน และการสืบค้นระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอก พบว่า ไม่พบสารสนเทศบนเว็บไซต์ ไม่มีระบบค้นหาในเนื้อหา และสารสนเทศบางปีขาดหายไป

กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของบุคลากร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่สอบสวนและนิติกร จำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า มีการแสวงหาสารสนเทศในชีวิตประจำวันจากอินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเองมากที่สุด โดยเข้าใช้บริการห้องสมุดที่ห้องสมุดสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพราะอยู่ในที่ทำงานมากที่สุด มีเวลาการเข้าใช้ห้องสมุดไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาสที่เหมาะสม มีระยะเวลาในการค้นหาข้อมูลสารสนเทศในห้องสมุดโดยใช้เวลาคั่นน้อยกว่า 1 ชั่วโมง การค้นหาข้อมูลสารสนเทศในการทำงานส่วนใหญ่พบข้อมูลสารสนเทศ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุดคือ หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น ด้านกฎหมาย คำวินิจฉัยมีน้อย ไม่ทันสมัย มากที่สุด รองลงมา คือ สารสนเทศที่มีในห้องสมุดไม่ตรงตามความต้องการ และหนังสือ ตำรา เอกสารที่มีค่อนข้างเก่า ล้าสมัย 2) พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ พบว่า มีการแสวงหาแหล่งสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศสถาบันคือ ห้องสมุดสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมากที่สุด ส่วนการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตโดยใช้เครื่องมือสืบค้นจาก (Search engine, Google, Yahoo) มากที่สุด รองลงมา คือ เว็บไซต์ของศาลปกครอง (ระบบสืบค้นคำพิพากษาคำสั่งปกครองสูงสุด) และเว็บไซต์ของศาลฎีกา (ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา) การแสวงหาแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนจากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับมากที่สุด และการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบุคคลคือ เพื่อนร่วมงานมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ พบว่า มีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ ตำรามากที่สุด ประเภทสื่อโสตทัศน์ ได้แก่ สื่อมัลติมีเดีย/ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด ประเภทฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูล OPAC ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย และมีการใช้ภาษาไทยในการสืบค้นสารสนเทศมากที่สุด 3) ความถี่ในการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ พบว่า ความถี่ในการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบันคือ มีการใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยมากที่สุด แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตคือ มีการใช้เครื่องมือสืบค้น (Google, Yahoo) มากที่สุด แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนคือ มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, Instagram

มากที่สุด และแหล่งสารสนเทศบุคคลคือ เพื่อนร่วมงานมากที่สุด ส่วนความถี่ในการใช้สารสนเทศ พบว่า การใช้สื่อสิ่งพิมพ์คือ หนังสือ ตำรามากที่สุด การใช้สารสนเทศสื่อมวลชนคือ สื่อมวลชนมีเดีย/สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด และการใช้สารสนเทศฐานข้อมูลคือ ฐานข้อมูล OPAC ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยมากที่สุด 4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศกับประสบการณ์ทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์ 1 - 5 ปี มีการแสวงหาสารสนเทศน้อยกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี และประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป 5) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศกับประสบการณ์ทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ 11 ปีขึ้นไป

อัชญา รัตนตนะ (2560) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ กรณีผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภาแบ่งตามประเภทสมาชิก ได้แก่ ภาคีสมาชิก วิสามัญสมาชิก และสามัญสมาชิก จำนวน 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา มีแรงจูงใจในการเข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการสืบค้นที่ทันสมัย ใช้ง่าย และรวดเร็ว แหล่งสารสนเทศที่ผู้ใช้นิยมแสวงหาสารสนเทศมากที่สุด คือ แหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการสอบขึ้นความรู้เนติบัณฑิตมากที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ หนังสือ ตำรา เอกสารที่มีค่อนข้างน้อย เก่าและล้าสมัย และป้ายบอกหมวดหมู่ชั้นหนังสือไม่ชัดเจน ทำให้หาข้อมูลที่ต้องการไม่พบ 2) การใช้สารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภาใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือและตำรา คำบรรยาย และคำพิพากษาศาลฎีกา รองลงมา คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สำเนาอิเล็กทรอนิกส์คำพิพากษาศาลฎีกา สำเนาอิเล็กทรอนิกส์ข้อสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิตยสภา และสำเนาอิเล็กทรอนิกส์บทความวารสาร 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศไม่ต่างกัน และผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภาที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีการใช้สารสนเทศต่างกัน

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีดังนี้

วันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) ศึกษาการใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช และโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ มีการใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อการค้นคว้าวิจัย และเพื่อการปฏิบัติงาน 2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีการใช้ในระดับมากคือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทในระดับมาก โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ตำราวิชาการทางการแพทย์ ตำราวิชาการทางการพยาบาล ตำราวิชาการทางการแพทย์ และพจนานุกรม 3) ด้านแหล่งสารสนเทศ มีการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ใช้เหตุการณ์และสถานที่อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บุคคล และห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง 4) ปัญหาการใช้สารสนเทศ มีปัญหาการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบปัญหาด้านลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาค่าใช้จ่ายในการสืบค้นสารสนเทศออนไลน์ เป็นต้น ด้านสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ผู้ให้บริการไม่มีความรู้ทางการแพทย์จึงไม่เข้าใจคำถามหรือคำศัพท์เฉพาะ เป็นต้น ด้านสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ เช่น ทำงานในสถานที่ห่างไกลจากแหล่งสารสนเทศ เป็นต้น และด้านลักษณะเฉพาะของแหล่งสารสนเทศ เช่น สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ จำกัดการให้บริการเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มคน เป็นต้น 5) การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทโดยรวม รายประเภท และรายข้อไม่แตกต่างกัน พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศทุกแหล่งโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์อื่น ได้แก่ นักกายภาพบำบัด นักรังสีวิทยา และเภสัชกร การใช้แหล่งสื่อมวลชนที่เป็นวิทยุ และการใช้แหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตผ่าน RSS แตกต่างกัน และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาในการใช้สารสนเทศโดยรวม รายด้าน และรายข้อไม่แตกต่างกัน

วารุณี โพนทัน (2555) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการบริการประชาชนของตำรวจ ฝ่ายสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ตำรวจฝ่ายสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวนมีการใช้สารสนเทศในระดับมาก 1) ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ มีการใช้เพื่อการบริการประชาชนมากที่สุด 2) ด้านแหล่ง

สารสนเทศ มีการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลคือ เพื่อนร่วมอาชีพมากที่สุด 3) ด้านเนื้อหาสารสนเทศ มีการใช้ประมวลกฎหมายอาญามากที่สุด 4) ด้านรูปแบบสารสนเทศ มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น 5) ด้านประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาสารสนเทศ มีการใช้โปรแกรมค้นหา (Search engine) มากที่สุด เช่น www.google.com เป็นต้น 6) ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ความเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ ทำให้การดาวน์โหลดข้อมูลทำได้ช้า เป็นต้น ด้านแหล่งสารสนเทศ เช่น สถาบันบริการสารสนเทศ ด้านการสอบสวนมีทรัพยากรสารสนเทศจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอบสวนมีจำนวนจำกัด สถาบันบริการสารสนเทศด้านสอบสวนมีขั้นตอนการใช้บริการยุ่งยาก เป็นต้น ด้านเนื้อหาสารสนเทศ ได้แก่ เนื้อหาสารสนเทศที่ค้นได้เก่าเกินไปปีที่พิมพ์นานกว่า 5 ปี หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์และฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษทำให้เกิดปัญหาเรื่องการอ่าน เนื้อหาสารสนเทศที่ค้นได้ไม่ตรงกับความต้องการ บริการสืบค้นสารสนเทศโดยผ่านระบบเครือข่ายของหน่วยงานอื่นมีค่าใช้จ่าย เป็นต้น และด้านการเข้าถึงสารสนเทศ เช่น ผู้ใช้ใช้หัวเรื่องไม่เป็น ผู้ใช้ขาดความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และวิธีการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น 7) การเปรียบเทียบสภาพการใช้สารสนเทศ และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการบริการประชาชนจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีสภาพการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการบริการประชาชนแตกต่างกัน

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การใช้สารสนเทศ

1.1 วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของโอทิกะ (Otake, 1999) โอโลรันเฟมี (Olorunfemi, 2015) อาลี จาหวัด และอาห์เหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) แจมเชด (Jamshed, 2020) เรดดี ศรีนิวาซาราการวาน และอัยยันคาลัย (Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) เอ็นแวกู และอาจีเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) คาริมิ และโนรูซึ (Karimi & Noruzi, 2021) กาญจนา แสงทองล้วน (2541) จุฑาทิพย์ จันทรวงศ์ (2548) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) นรภัทร เพชรมณี (2554) วัชรภรณ์ ตั้งควนิชย์ (2554) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) และอัญญา รัตนตนะ (2560)

1.2 ประเภทสารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของโอทิกะ (Otake, 1999) โอโลรันเฟมี (Olorunfemi, 2015) อาลี จาหวัด และอาห์เหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) คาบูลา และ

มูลาซี (Kaluba & Mulauzi, 2019) แจมเชด (Jamshed, 2020) เรดดี ศรีนิวาซารากวาน และอัยยันคาลัย (Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) เอ็นแวกู และอาจีเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) กาญจนา แสงทองล้วน (2541) รัฐวิสาหกิจ วนิชยพงศ์ (2546) จุฑาทิพย์ จันทอรุณ (2548) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) นราภัทร เพชรมณี (2554) รัชราภรณ์ ตังควณิชย์ (2554) พรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) และวารุณี โพนทัน (2555)

1.3 ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของคาริมิและโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) รัฐวิสาหกิจ วนิชยพงศ์ (2546) จุฑาทิพย์ จันทอรุณ (2548) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) นราภัทร เพชรมณี (2554) พรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) อัจฉญา รัตนตนะ (2560) และวารุณี โพนทัน (2555)

1.4 ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย ได้แก่ งานวิจัยของรัฐวิสาหกิจ วนิชยพงศ์ (2546) จุฑาทิพย์ จันทอรุณ (2548) นราภัทร เพชรมณี (2554) และวารุณี โพนทัน (2555)

1.5 ด้านแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของคาลูบา และมูลาซี (Kaluba & Mulauzi, 2019) แจมเชด (Jamshed, 2020) เรดดี ศรีนิวาซารากวาน และอัยยันคาลัย (Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) เอ็นแวกู และอาจีเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) กาญจนา แสงทองล้วน (2541) รัฐวิสาหกิจ วนิชยพงศ์ (2546) นราภัทร เพชรมณี (2554) วารุณี โพนทัน (2555) พรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) และอัจฉญา รัตนตนะ (2560)

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศ

2.1 ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศ

2.1.1 สถานที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวกเดินทางไปใช้บริการ ได้แก่ งานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554) และวันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554)

2.1.2 การจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เข้าถึงหรือสืบค้นยาก ได้แก่ งานวิจัยของโอโลรันเฟมี (Olorunfemi, 2015) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) นราภัทร เพชรมณี (2554) และพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556)

2.1.3 ระเบียบหรือขั้นตอนการใช้บริการที่ยุ่งยาก ได้แก่ งานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.1.4 ผู้ให้บริการไม่มีความรู้เฉพาะทาง จึงไม่เข้าใจคำถามหรือคำศัพท์เฉพาะ ได้แก่ งานวิจัยของวันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554)

2.2 ปัญหาด้านสารสนเทศ

2.2.1 สารสนเทศไม่ทันสมัย ได้แก่ งานวิจัยของอาลี จาหวัด และอาเหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) คาลูบา และมุลลาซี (Kaluba & Mulauzi, 2019) งานวิจัยเรดดี ศรีนิวา สารากาวาน และอัยยันคาลัย (Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) นราภัทร เพชรมณี (2554) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) อชฎา รัตนตนะ (2560) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.2.2 สารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ ได้แก่ งานวิจัยของโอลิรันเฟมี (Olorunfemi, 2015) อาลี จาหวัด และอาเหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) เรดดี ศรีนิวา สารากาวาน และอัยยันคาลัย (Reddy, Srinivasaragavan, & Ayyankalai, 2020) เอ็นแวกู และอาจิเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน (2548) นราภัทร เพชรมณี (2554) พรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.2.3 สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ ได้แก่ งานวิจัยของกาญจนา แสงทองล้วน (2541) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน (2548) รัฐวิสาห์ วณิชยพงศ์ (2546) วันวิสาห์ สุทธิบริบาล (2554) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.2.4 สารสนเทศไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ ได้แก่ งานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.2.5 สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึง ได้แก่ งานวิจัยของวีรนุช สุตรกระโทก (2552) และวันวิสาห์ สุทธิบริบาล (2554)

2.3 ปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศ

2.3.1 ขาดทักษะการค้นหาสารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของรัฐวิสาห์ วณิชยพงศ์ (2546) วีรนุช สุตรกระโทก (2552) นราภัทร เพชรมณี (2554) วันวิสาห์ สุทธิบริบาล (2554) และวารุณี โพนทัน (2555)

2.3.2 ขาดทักษะการอ่านสารสนเทศที่เป็นภาษาต่างประเทศ ได้แก่ คาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) นราภัทร เพชรมณี (2554) และวันวิสาห์ สุทธิบริบาล (2554) วารุณี โพนทัน (2555)

2.3.3 ไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของคาลูบา และมุลลาซี (Kaluba & Mulauzi, 2019) เอ็นแวกู และอาจิเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) และรัฐวิสาห์ วณิชยพงศ์ (2546)

2.3.4 มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารสนเทศ ได้แก่ งานวิจัยของอาลี จาหวัด และอาเหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) เอ็นแวกวู และอาจิเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) วันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) และวารุณี โพนทัน (2555)

2. ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับการศึกษา จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรระดับการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554) การใช้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของวีรนุช สุตรกระโทก (2552) ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554)

2.2 ประสบการณ์ทำงาน จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรประสบการณ์ทำงาน ซึ่งส่งผลต่อการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของโอทิกเค (Otiike, 1999) รัฐวิสาห์ วณิชยพงศ์ (2546) นราภัทร เพชรมณี (2554) วารุณี โพนทัน (2555) กรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) และอัญญา รัตนตนะ (2560) การใช้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของกาญจนา แสงทองล้วน (2541) และรัฐวิสาห์ วณิชยพงศ์ (2546) วันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) ส่วนปัญหาการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554) และวารุณี โพนทัน (2555) และปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยของกาญจนา แสงทองล้วน (2541) และวันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 190 คน (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564b)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 140 คน สุ่มมาจากประชากรข้างต้น ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie และ Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบเกี่ยวกับระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) ประกอบด้วยด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเช่นเดียวกัน ประกอบด้วยปัญหาด้าน

แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมาย และปัญหาด้านผู้ใช้
สารสนเทศทางกฎหมาย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการใช้สารสนเทศ ปัญหา
การใช้สารสนเทศ และสารสนเทศทางกฎหมายรวมถึงแหล่งสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์เพื่อพิจารณาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิพนธ์ศาสตร์ จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์
จำนวน 2 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.66 - 1.00
ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แก้ไข
ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 แก้ไขฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิม
พระเกียรติ (OPAC) เป็นเครื่องมือช่วยค้น และอยู่ภายใต้หัวข้อวิธีการค้นหาสารสนเทศ

3.2 ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย ปรับแก้ คำว่า “ฐานข้อมูลหนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย” เป็น “หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมาย”

3.3 ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย เพิ่มข้อคำถาม “กฎหมายการคลัง” และ
“กฎหมายของต่างประเทศ” ปรับแก้ คำว่า “กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลยุติธรรม” เป็น “พระ
ธรรมนูญศาลยุติธรรม” ปรับแก้ คำว่า “กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง” เป็น “ประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง” ปรับแก้ คำว่า “กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา” เป็น
“ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

3.4 ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ปรับแก้ คำว่า “หรือตำแหน่งอื่นที่มีความรู้
ทางกฎหมาย (นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ที่มีวุฒิการศึกษาทางนิติศาสตร์) เป็น “หรือตำแหน่ง
อื่นที่มีวุฒิการศึกษาทางนิติศาสตร์” และด้านแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต ควรเพิ่มข้อคำถามที่
เป็นเว็บไซต์ของหน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

3.5 ปัญหาการใช้ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ปรับแก้ คำว่า “หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่อง เป็นต้น” เป็น “หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่องมีน้อย เป็นต้น”

3.6 ปัญหาการใช้ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย เพิ่มข้อความถาม "สารสนเทศบางเรื่องเป็นความรู้เฉพาะในตัวบุคคล ไม่มีการรวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้เป็นปัญหาในการเข้าถึงความรู้ในตัวบุคคล"

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิติกรศาลแพ่งและนิติกรศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์ค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้มากกว่า 0.70 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 จากนั้นรายงานผลการทดลองใช้แบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาเห็นชอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมเพื่อพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสโครงการวิจัย SWUEC-G-268/2564 โดยได้รับผลการพิจารณาว่าเป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC) เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2564

2. ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้อำนวยการแต่ละหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

3. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านเครื่องมือ Google form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากยังอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2565 ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 140 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมด จึงนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

2. ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนและเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5 หมายถึง มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลความหมาย ดังนี้

4.51-5.00 หมายความว่า การใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีการใช้ / ปัญหาการใช้ในระดับน้อยที่สุด

3. ใช้สถิติ t-test แบบ Independent วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย และทดสอบความแตกต่างตามตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาสรุปเป็นประเด็น

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุป และอภิปรายผล

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t Distribution
P	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
2. การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
3. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
4. การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน
5. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	88	62.86
ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป	52	37.14
รวม	140	100.00
ประสบการณ์ทำงาน		
0 - 3 ปี	72	51.43
มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	68	48.57
รวม	140	100.00

จากตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นิติกรส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 62.86) และมีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี จำนวน 72 คน (ร้อยละ 51.43)

2. การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม โดยรวม

ตาราง 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยรวม

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	4.18	0.65	มาก
2. ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย	3.87	0.72	มาก
3. ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย	3.69	0.77	มาก
4. ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย	3.87	0.70	มาก
5. ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย	3.78	0.73	มาก
รวม	3.86	0.63	มาก

จากตาราง 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยรวม พบว่า นิติกรมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยนิติกรมีการใช้ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย ($\bar{X} = 3.87$) และด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

3. การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

ตาราง 3 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย			
1.1 เพื่อการปฏิบัติงาน	4.36	0.70	มาก
1.2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเอง	4.38	0.71	มาก
1.3 เพื่อการทำวิจัยในขณะที่กำลังศึกษาต่อ และ/หรือเพื่อการทำวิจัยในงาน เช่น วิจัยทางด้านกฎหมาย เป็นต้น	3.97	1.01	มาก
1.4 เพื่อการสอบเลื่อนระดับตำแหน่ง หรือการสอบแข่งขันอื่น ๆ	4.04	0.86	มาก
1.5 เพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ที่น่าสนใจ	4.16	0.89	มาก
รวม	4.18	0.65	มาก
2. ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย			
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์			
2.1.1 หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยาย กฎหมาย/หนังสือคำอธิบายกฎหมาย	4.46	0.68	มาก
2.1.2 หนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย เช่น พจนานุกรมคำศัพท์ทางกฎหมาย (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน) สารานุกรมกฎหมายอาญา เป็นต้น	3.90	0.98	มาก
2.1.3 วารสารทางกฎหมาย เช่น ดุลพินิจ บกปัดฉัตร วารสารคณะ นิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น	3.76	1.01	มาก
2.1.4 วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมาย เช่น วิทยานิพนธ์ของ มหาวิทยาลัย และ/หรืองานวิจัยที่จัดทำโดยหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน ศาลยุติธรรม และงานวิจัยอื่น ๆ เป็นต้น	3.80	1.08	มาก
2.1.5 คำพิพากษา/คำวินิจฉัย เช่น หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของ ศาลฎีกา หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา หนังสือรวมคำวินิจฉัย ชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น	4.41	0.77	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
2.1.6 คู่มือการปฏิบัติงาน เช่น คู่มือการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา คู่มือปฏิบัติงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททอกรอง เป็นต้น	4.00	0.94	มาก
2.1.7 เอกสารประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนา เช่น หลักสูตรของ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (หลักสูตรการพัฒนานิติกร ระดับต้น/ระดับกลาง) หลักสูตรของหน่วยงานภายนอกทางกฎหมาย เป็นต้น	3.71	1.07	มาก
2.1.8 รายงานประจำปี เช่น รายงานประจำปีงบประมาณของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น	3.44	1.09	ปานกลาง
2.1.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ข้อพิจารณาทางกฎหมาย ข้อปัญหากฎหมายและข้อหาหรือ ความเห็นกรรมการร่างกฎหมาย ความเห็นทาง กฎหมายของนักนิติศาสตร์ เป็นต้น	4.03	0.86	มาก
รวม	3.95	0.72	มาก
2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
2.2.1 ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น หนังสือ/วารสารของสำนักงานศาลยุติธรรม หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา ผลงานส่วนบุคคลของหลักสูตรการพัฒนาระบบต่าง ๆ เป็นต้น สามารถเข้าถึงเนื้อหา ฉบับเต็มได้	3.96	0.86	มาก
2.2.2 ศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระ เกียรติ ได้แก่ ฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และ กฎหมายลูก และฐานข้อมูลรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ในการ ปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มได้	3.91	0.91	มาก
2.2.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายที่ห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ (IG Library และ Oxford Legal Research Library) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย (2ebook)	3.65	1.07	มาก
2.2.4 ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุด จัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ Thomson Reuters Westlaw, Lexis Advance และ IBFD Tax News & Analysis (ฐานข้อมูลทางด้านภาษี)	3.46	1.08	ปานกลาง
2.2.5 ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัย เช่น ฐานข้อมูลคำพิพากษา ศาลฎีกา/คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำสั่ง ศาลปกครองสูงสุด ฐานข้อมูลคำวินิจฉัย/คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น	4.21	0.88	มาก
2.2.6 วิดีโอการบรรยาย/การอภิปรายทางกฎหมายผ่านการถ่ายทอดสด สัญญาณภาพและเสียง (Streaming)	3.76	1.01	มาก
2.2.7 โปรแกรมการเรียนรู้อังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีพกฎหมาย (Burlington English) ที่ห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ	3.39	1.10	ปานกลาง
รวม	3.77	0.80	มาก
รวมด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย	3.87	0.72	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
3. ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย			
3.1 ค้นหาโดยการสุ่มหาหรือการเดินสำรวจที่ชั้นจัดเก็บ เนื่องจากมีกลุ่มสารสนเทศทางกฎหมายที่ใช้อยู่เป็นประจำหรือต้องการสำรวจดูอย่างกว้าง ๆ	3.54	1.00	มาก
3.2 สอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการให้ช่วยค้นหาให้	3.41	1.09	ปานกลาง
3.3 ค้นหาจากเครื่องมือช่วยค้น เช่น ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ (OPAC) หรือฐานข้อมูลฯ ของห้องสมุด/หน่วยงานอื่นที่ให้บริการ เป็นต้น	3.57	1.13	มาก
3.4 ค้นหาผ่านโปรแกรมค้นหา (Search engine) เช่น Google เป็นต้น	4.24	0.89	มาก
รวม	3.69	0.77	มาก
4. ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย			
4.1 รัฐธรรมนูญ	3.77	0.94	มาก
4.2 กฎหมายปกครอง	3.91	0.92	มาก
4.3 กฎหมายอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติอื่นซึ่งบัญญัติถึงความผิดอาญาและโทษอาญา	4.34	0.77	มาก
4.4 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม	3.98	0.92	มาก
4.5 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	4.24	0.86	มาก
4.6 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	4.31	0.74	มาก
4.7 กฎหมายการคลัง	3.25	1.14	ปานกลาง
4.8 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	4.31	0.76	มาก
4.9 กฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล และกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีอาญา	3.35	1.20	ปานกลาง
4.10 กฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (รัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา) เป็นต้น	3.25	1.26	ปานกลาง
รวม	3.87	0.70	มาก
5. ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย			
5.1 แหล่งสารสนเทศบุคคล			
5.1.1 ผู้บังคับบัญชา	3.68	0.98	มาก
5.1.2 เพื่อนร่วมงานในกลุ่มงาน/สำนักงานเดียวกัน เช่น เพื่อนร่วมงานในตำแหน่งนิติกร หรือตำแหน่งอื่นที่มีวุฒิการศึกษาทางนิติศาสตร์ เป็นต้น	4.11	0.80	มาก
5.1.3 ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย หรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ อาจารย์ทางด้านกฎหมาย เป็นต้น	3.44	1.03	ปานกลาง
รวม	3.74	0.75	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
5.2 แหล่งสารสนเทศสถาบัน			
5.2.1 ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติหรือห้องสมุดประจำศาล	3.91	0.99	มาก
5.2.2 ห้องสมุดกฎหมายอื่น ๆ เช่น หอสมุดรัฐสภา ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น	3.56	1.13	มาก
5.2.3 หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น สำนัก/สถาบัน/กอง/ศูนย์ ในส่วนกลาง ศาลชั้นต้น เป็นต้น	3.74	1.09	มาก
5.2.4 หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด กรมบังคับคดี เป็นต้น	3.55	1.11	มาก
รวม	3.69	0.91	มาก
5.3 แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต			
5.3.1 เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น เว็บไซต์ของสำนัก/สถาบัน/กอง/ศูนย์ ในส่วนกลาง เว็บไซต์ศาลชั้นต้น เป็นต้น	4.31	0.77	มาก
5.3.2 เว็บไซต์หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น	4.26	0.77	มาก
5.3.3 สื่อสังคมออนไลน์ที่ให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมาย เช่น YouTube (COJ Chanel) Facebook (เพจสื่อศาล, กลุ่มคำพิพากษากฎีกาที่น่าสนใจ) Line (กลุ่มไลน์ของสำนักงานศาลยุติธรรม (Inside COJ) กลุ่มไลน์นักศึกษากฎหมายของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ) เป็นต้น	4.23	0.83	มาก
รวม	4.27	0.69	มาก
รวมด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย	3.78	0.73	มาก
รวมทั้งหมด	3.86	0.63	มาก

จากตาราง 3 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมเมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38) รองลงมา คือ เพื่อการปฏิบัติงาน (\bar{X} = 4.36) และเพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ที่น่าสนใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 4.16) ตามลำดับ

ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ นิติกรใช้หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยายกฎหมาย/หนังสือคำอธิบายกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.46) รองลงมา คือ คำพิพากษา/คำวินิจฉัย (\bar{X} = 4.41) และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

กับกฎหมายอื่น ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 4.03) ตามลำดับ ส่วนด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิติกรใช้ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.21) รองลงมา คือ ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ (\bar{X} = 3.96) และศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 3.91) ตามลำดับ

ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรค้นหาผ่านโปรแกรมค้นหา (Search engine) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.24) รองลงมา คือ ค้นหาจากเครื่องมือช่วยค้น (\bar{X} = 3.57) และค้นหาโดยการสุ่มหาหรือการเดินสำรวจที่ชั้นจัดเก็บ เนื่องจากมีกลุ่มสารสนเทศทางกฎหมายที่ใช้อยู่เป็นประจำหรือต้องการสำรวจดูอย่างกว้าง ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 3.54) ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรใช้กฎหมายอาญามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.34) รองลงมา คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (\bar{X} = 4.31) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 4.24) ตามลำดับ

ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า พบว่า นิติกรใช้ด้านแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.27) รองลงมา คือ ด้านแหล่งสารสนเทศบุคคล (\bar{X} = 3.74) และด้านแหล่งสารสนเทศสถาบัน อยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 3.69) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต พบว่า นิติกรใช้เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.31) รองลงมา คือ เว็บไซต์หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (\bar{X} = 4.26) และสื่อสังคมออนไลน์ที่ให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมายอยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 4.23) ตามลำดับ

ด้านแหล่งสารสนเทศบุคคล พบว่า นิติกรใช้เพื่อนร่วมงานในกลุ่มงาน/สำนักงานเดียวกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.11) รองลงมา คือ ผู้บังคับบัญชา (\bar{X} = 3.68) และผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย หรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่ในระดับมากเช่นกัน (\bar{X} = 3.44) ตามลำดับ

ด้านแหล่งสารสนเทศสถาบัน พบว่า นิติกรใช้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ หรือห้องสมุดประจำศาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.91) รองลงมา คือ

หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม (\bar{X} = 3.74) และห้องสมุดกฎหมายอื่น ๆ อยู่ในระดับ
 มากเช่นกัน (\bar{X} = 3.56) ตามลำดับ

4. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงาน ศาลยุติธรรมโดยรวม

ตาราง 4 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมโดยรวม

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย	3.36	1.02	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมาย	3.49	1.07	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	3.19	1.06	ปานกลาง
รวม	3.35	0.94	ปานกลาง

จากตาราง 4 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาล
 ยุติธรรมโดยรวม พบว่า นิติกรมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับปาน
 กลาง (\bar{X} = 3.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิติกรมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย
 ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ได้แก่ ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย (\bar{X} = 3.49) ด้านแหล่ง
 สารสนเทศทางกฎหมาย (\bar{X} = 3.36) และด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย (\bar{X} = 3.19) ตามลำดับ

5. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงาน ศาลยุติธรรม

ตาราง 5 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย			
1.1 สถานที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวกเดินทางไปใช้บริการ เช่น ห้องสมุดกฎหมาย หรือหน่วยงานทางกฎหมาย ที่อยู่ภายนอกสำนักงาน ศาลยุติธรรม เป็นต้น	3.41	1.18	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
1.2 การจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เข้าถึงหรือสืบค้นยาก เช่น หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม มีการจัดเก็บสารสนเทศแบบแยกหน่วยงาน ทำให้ไม่สะดวกต่อการค้นหา เนื่องจากไม่สามารถค้นหาสารสนเทศได้ภายในแหล่งเดียว เป็นต้น	3.39	1.14	ปานกลาง
1.3 ห้องสมุด/หน่วยงานทางกฎหมายที่ต้องการเข้าใช้บริการ มีระเบียบหรือขั้นตอนการให้บริการที่ยุ่งยาก เช่น ต้องขออนุญาตในการเข้าใช้บริการ เป็นต้น	3.27	1.17	ปานกลาง
1.4 แหล่งสารสนเทศไม่มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ทางกฎหมาย จึงไม่เข้าใจเนื้อหา/คำศัพท์ทางกฎหมาย ทำให้ได้รับสารสนเทศล่าช้าหรือไม่ตรงตามความต้องการ	3.26	1.16	ปานกลาง
1.5 มีความยากในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบุคคลที่มีตำแหน่งที่สูงกว่า	3.38	1.13	ปานกลาง
1.6 มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงาน	3.44	1.14	ปานกลาง
รวม	3.36	1.02	ปานกลาง
2. ปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมาย			
2.1 สารสนเทศไม่ทันสมัย เช่น หนังสือพิมพ์เก่า ด้วบทกฎหมายไม่ใช่อฉบับแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด เป็นต้น	3.51	1.10	มาก
2.2 สารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่องมีน้อย เป็นต้น	3.57	1.13	มาก
2.3 สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ เช่น ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการในห้องสมุดหรือในหน่วยงาน เป็นต้น	3.49	1.15	ปานกลาง
2.4 สารสนเทศไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ เช่น กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาบางปี บางฉบับ ขาดหายไป เป็นต้น	3.34	1.19	ปานกลาง
2.5 สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงหรือให้บริการเฉพาะผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม ซึ่งหากจะใช้บริการมีระเบียบและขั้นตอนการให้บริการที่ยุ่งยาก เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็ม ให้บริการเฉพาะข้าราชการตุลาการ เป็นต้น	3.56	1.21	มาก
2.6 สารสนเทศบางเรื่องเป็นความรู้เฉพาะในตัวบุคคล ไม่มีการรวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้เป็นปัญหาในการเข้าถึงความรู้ในตัวบุคคล เช่น การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์จากผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงานที่ไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น	3.44	1.17	ปานกลาง
รวม	3.49	1.07	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย			
3.1 ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย	3.12	1.20	ปานกลาง
3.2 ไม่ทราบจะค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการได้จากแหล่งสารสนเทศใด	3.15	1.21	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	\bar{X}	SD	แปลผล
3.3 ขาดทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น	3.42	1.20	ปานกลาง
3.4 ไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศทางกฎหมาย เนื่องจากมีภารกิจค่อนข้างมาก	3.28	1.14	ปานกลาง
3.5 มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย เช่น ค่าเดินทางไปยังแหล่งสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน ค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการ ค่าสำเนาเอกสาร เป็นต้น	2.96	1.22	ปานกลาง
รวม	3.19	1.06	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	3.35	0.94	ปานกลาง

จากตาราง 5 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมา คือ สถานที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวกเดินทางไปใช้บริการ ($\bar{X} = 3.41$) และการจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เข้าถึงหรือสืบค้นยากอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาด้านสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการมีมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา คือ สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงหรือให้บริการเฉพาะผู้ใช้เฉพาะกลุ่มอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และสารสนเทศไม่ทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ

ด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาด้านทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมา คือ นิติกรไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศทางกฎหมาย เนื่องจากมีภารกิจค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.28$) และนิติกรไม่ทราบว่าจะค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการได้จากแหล่งสารสนเทศใดอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 3.15$) ตามลำดับ

6. การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ปริญญาตรี		ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ	4.17	0.65	4.21	0.66	-.324	.746
2. ด้านประเภทสารสนเทศ	3.83	0.75	3.92	0.68	-.696	.488
3. ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศ	3.66	0.83	3.75	0.65	-.734	.464
4. ด้านเนื้อหาสารสนเทศ	3.90	0.65	3.83	0.78	.529	.598
5. ด้านแหล่งสารสนเทศ	3.75	0.75	3.82	0.70	-.502	.617
รวม	3.84	0.65	3.89	0.61	-.408	.684

จากตาราง 6 พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ตาราง 7 การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี		ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 3 ปีขึ้นไป		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศ	4.13	0.72	4.25	0.58	-1.104	.272
2. ด้านประเภทสารสนเทศ	3.70	0.75	4.04	0.65	-2.887	.005*
3. ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศ	3.57	0.80	3.82	0.72	-1.981	.050*
4. ด้านเนื้อหาสารสนเทศ	3.81	0.68	3.94	0.72	-1.151	.252
5. ด้านแหล่งสารสนเทศ	3.68	0.74	3.88	0.71	-1.706	.090
รวม	3.75	0.64	3.98	0.61	-2.211	.029*

*P < .05

จากตาราง 7 พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทสารสนเทศ และด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยนิตกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีการใช้สารสนเทศสูงกว่านิตกรที่มีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี

7. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิตกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิตกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ปริญญาตรี		ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย	3.32	1.02	3.42	1.03	-5.31	.596
2. ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย	3.40	1.04	3.63	1.11	-1.242	.217
3. ด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	3.28	1.01	3.03	1.14	1.296	.197
รวม	3.34	0.94	3.38	0.96	-.269	.788

จากตาราง 8 พบว่า นิตกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ตาราง 9 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิตกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี		ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 3 ปีขึ้นไป		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย	3.20	1.05	3.52	0.96	-1.881	.062
2. ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย	3.38	1.07	3.60	1.06	-1.183	.239
3. ด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	3.16	1.01	3.21	1.12	-.313	.755
รวม	3.25	0.96	3.46	0.93	-1.289	.200

จากตาราง 9 พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

สำหรับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีดังนี้

1. ควรมีการเชื่อมโยงระบบข้อมูลทางกฎหมายให้ครอบคลุมทั้งหมด ลดขั้นตอนการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว
2. ตำรากฎหมายควรจัดทำในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้วิจัยได้สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
2. นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
3. นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน
4. นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 190 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิติกรในสังกัดสำนักงานศาล จำนวน 140 คน สุ่มมาจากประชากรข้างต้น ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ

เครื่องซีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ประกอบด้วย ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเช่นเดียวกัน ประกอบด้วยปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมาย และปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.66 - 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิติกรศาลแพ่งและนิติกรศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรม เพื่อพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสโครงการวิจัย SWUEC-G-268/2564 โดยได้รับผลการพิจารณาว่าเป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC) เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2564 จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2565 ซึ่งอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูลผ่าน

เครื่องมือ Google form 1 ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 140 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมด

4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูปเพื่อจัดทำข้อมูล ดังนี้

4.1 ใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

4.3 ใช้สถิติ t-test แบบ Independent วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย และทดสอบความแตกต่างตามตัวแปรระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า นิสิตส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน และมีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี จำนวน 72 คน

2. การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า นิสิตมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยนิสิตมีการใช้ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิสิตมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ เพื่อการปฏิบัติงาน และเพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ที่น่าสนใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2.2 ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ นิสิตใช้หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยายกฎหมาย/หนังสือคำอธิบายกฎหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ คำพิพากษา/คำวินิจฉัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นิสิตใช้ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ และศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2.3 ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรค้นหาผ่านโปรแกรมค้นหา (Search engine) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ค้นหาจากเครื่องมือช่วยค้น และค้นหาโดยการสุ่มหาหรือการเดินทางสำรวจที่ขึ้นจัดเก็บ เนื่องจากมีกลุ่มสารสนเทศทางกฎหมายที่ใช้อยู่เป็นประจำหรือต้องการสำรวจอย่างกว้าง ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2.4 ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรใช้กฎหมายอาญามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2.5 ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรใช้ด้านแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านแหล่งสารสนเทศบุคคล และด้านแหล่งสารสนเทศสถาบันอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต พบว่า นิติกรใช้เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ เว็บไซต์หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม และสื่อสังคมออนไลน์ที่ให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมายอยู่ในระดับมากเช่นกัน

แหล่งสารสนเทศบุคคล พบว่า นิติกรใช้เพื่อนร่วมงานในกลุ่มงาน/สำนักงานเดียวกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บังคับบัญชา และผู้ประกอบการวิชาชีพทางกฎหมาย หรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านแหล่งสารสนเทศสถาบัน พบว่า นิติกรใช้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ หรือห้องสมุดประจำศาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม และห้องสมุดกฎหมายอื่น ๆ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม พบว่า นิติกรมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิติกรมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ได้แก่ ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ สถานที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวก

เดินทางไปใช้บริการอยู่ และการจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เข้าถึงหรือสืบค้นยากอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

3.2 ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการมีมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงหรือให้บริการเฉพาะผู้ใช้เฉพาะกลุ่มอยู่ในระดับมาก และสารสนเทศไม่ทันสมัยอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีปัญหาด้านทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ นิติกรไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศทางกฎหมาย เนื่องจากมีภารกิจค่อนข้างมาก และนิติกรไม่ทราบว่า จะค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการได้จากแหล่งสารสนเทศใดอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

4. การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน ในขณะที่ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านประเภทสารสนเทศ และด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีการใช้สารสนเทศสูงกว่านิติกรที่มีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี

5. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน ในขณะที่ผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศ

ทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษากการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

นิติกรมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการ และงานวิชาการ ทำให้นิติกรซึ่งเป็นตำแหน่งประเภทวิชาการ สายงานนิติการ ลักษณะงานโดยทั่วไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง คือ การปฏิบัติงานด้านการศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัยวิจัย พัฒนามาตรฐานงานทางกฎหมาย งานนิติการ อาทิ การพิจารณาวินิจฉัยปัญหา ข้อกฎหมายการร่างและพิจารณาตรวจร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จัดทำนิติกรรมรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดี การสอบสวน ตรวจพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับวินัยข้าราชการ และการร้องทุกข์หรืออุทธรณ์ การพิทักษ์ระบบคุณธรรมจริยธรรม การระงับข้อพิพาททางเลือก การอนุญาตตุลาการ การประชาสัมพันธ์ของศาลยุติธรรมการบังคับคดีและสืบทรัพย์นายประกัน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564a) เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานศาลยุติธรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564c) นอกจากนี้นิติกรอาจมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายในการทำผลงานวิชาการเพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น การอบรมและประเมินเพื่อให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ตำแหน่งนิติกร (พ.ต.ก.) การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสอบแข่งขันต่าง ๆ เช่น การสอบบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ การสอบเพื่อเปลี่ยนอาชีพ เช่น การสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรั้ววิสาห์ วาณิชยพงศ์ (2546) ที่พบว่า ข้าราชการตุลาการในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล 4 มีความจำเป็นในการใช้สารนิเทศด้านกฎหมายในระดับมาก เพราะเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความเชื่อถือศรัทธาเป็นอย่างมาก และงานที่ปฏิบัติเป็นงานชี้ขาดข้อพิพาทของประชาชน โดยอาศัยกฎหมายเป็นหลัก

ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเองมากที่สุด อาจเป็นเพราะลักษณะพิเศษประการ

หนึ่งของกฎหมายคือ การเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบให้สอดคล้องกับสภาพของยุคสมัย และสังคม ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี หรือแม้กระทั่งฝ่ายตุลาการ หรือศาล ต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการเสนอและร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาบังคับใช้ รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับเก่าให้มีความก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ (กฎหมายกับการพัฒนา, 2563) นิติกรจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายอยู่เสมอ อีกทั้งนิติกรมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด คือ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise-EXP) โดยการขวนขวาย สนใจใฝ่รู้ เพื่อสั่งสม พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอีกทั้งรู้จักพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ากับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิติกรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเองมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ ตั้งควณิชย์ (2554) ที่พบว่า บุคลากรในกระทรวงยุติธรรมมีวัตถุประสงค์การใช้บริการสารสนเทศของห้องสมุดกระทรวงยุติธรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอ็นแวกวู และอาจีเบด (Nwagwu & Ajibade, 2020) ที่พบว่า ทนายความในรัฐไนจีเรียมีความต้องการใช้สารสนเทศทางกฎหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้มากที่สุด

ด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่นิติกรใช้มากที่สุด คือ หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยายกฎหมาย/หนังสือคำอธิบายกฎหมาย อาจเป็นเพราะหนังสือกฎหมายภาษาไทยส่วนใหญ่จัดจำหน่ายในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งสามารถใช้บริการที่ห้องสมุดประจำศาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งการอ่านในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ยังคงได้รับความนิยมในกลุ่มนักกฎหมาย เพราะหนังสือกฎหมายมีเนื้อหาค่อนข้างมาก นอกจากการอ่านทบทวนหลายครั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้แล้ว ผู้อ่านมักจดข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน หรือเน้นข้อความสำคัญด้วยปากกาสีต่าง ๆ ลงในหนังสือ เช่น การจดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวบทกฎหมายในประมวลกฎหมาย เป็นต้น (มานิตย์ จุมปา, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนราภัทร เพชรมณี (2554) ที่พบว่า นิติกรสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎรใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือและตำราทางด้านกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิติกรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีการใช้สารสนเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หนังสือและตำรา และสอดคล้องกับงานวิจัยของแจมเซต

(2020) ที่พบว่า นักกฎหมายหญิงในจังหวัดปทุมธานี ประเทศปากีสถานส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ รองลงมา คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการใช้ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัยมากที่สุด เช่น ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา/คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ฐานข้อมูลคำวินิจฉัย/คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น อาจเป็นเพราะระบบกฎหมายของไทยคือ ระบบลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นการใช้กฎหมายตามตัวบทกฎหมาย กฎหมายที่บัญญัติไว้อาจไม่ตรงต่อกรณีที่เป็นปัญหาทุกประการ คำพิพากษาของศาลมีความสำคัญในฐานะเป็นตัวอย่งการปรับใช้กฎหมายที่เป็นรูปธรรม การแสดงออกซึ่งความมีอยู่ของหลักเกณฑ์ที่ใช้วินิจฉัยคดีนั้น ๆ อันแฝงอยู่ในบทกฎหมายต่าง ๆ ที่นำมาปรับใช้ (จันตรี สิ้นสุภฤกษ์, 2564) นิตกรจึงมีการใช้ฐานข้อมูลดังกล่าวผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เผยแพร่คำพิพากษาของศาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิตกรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีการแสวงหาสารสนเทศจากเว็บไซต์ของศาลปกครอง (ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งปกครองสูงสุด) เว็บไซต์ของศาลฎีกา (ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา) เพื่อสืบค้นคำพิพากษาที่มีคำสั่งออกมาใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

ด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิตกรใช้วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายผ่านโปรแกรมค้นหา (Search engine) มากที่สุด เช่น Google เป็นต้น อาจเป็นเพราะวิธีการค้นหาดังกล่าวใช้งานง่าย สะดวก และรวดเร็วในการเริ่มต้นค้นหาข้อมูล ถ้าไม่รู้ว่าในสิ่งที่กำลังค้นหา และต้องการข้อมูลให้มากที่สุด โดย Google จะนำไปสู่แหล่งข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงทางกฎหมายต่อไป โดยทั่วไปนักกฎหมายจะใช้คำสำคัญ (keyword) ในการสืบค้นผ่านโปรแกรมค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (ประภาส วิภาณันท์ และ กัญยรัตน์ ทองแก้ว, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) ที่พบว่า นักกฎหมายสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีการใช้โปรแกรมค้นหา Google เพื่อสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ การค้นคำศัพท์เฉพาะด้านเว็บไซต์ข่าวและสารสนเทศอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของคาริมิ และโนรูซี (Karimi & Noruzi, 2021) ที่พบว่า นักกฎหมายประจำเมืองเตหะราน ประเทศอิหร่าน สืบค้นข้อมูลทางกฎหมายผ่านโปรแกรมค้นหา Google มากที่สุด

ด้านเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิตกรใช้เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นกฎหมายอาญามากที่สุด อาจเป็นเพราะประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือระบบประมวลกฎหมาย โดยมีประมวลกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การใช้กฎหมายต้องตั้งต้นที่ประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ เมื่อค้นพบ

ตัวบทมาตราที่ต้องการแล้ว ก็ไปค้นตำรากฎหมายที่อธิบายตัวบทนั้น ๆ ต่อไป (ธานินทร์ กรัยวิเชียร และ อภิชน จันทรเสน, 2550) ซึ่งบางหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมอาจมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับคดีอาญา เช่น สำนักงานกิจการคดี ส่วนคดี มีหน้าที่ความรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาที่สำนักงานศาลยุติธรรมหรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นคู่ความในคดี การประสานงานกับพนักงานอัยการเกี่ยวกับคดีอาญา การช่วยเหลือข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา คู่ความ ผู้เสียหาย หรือเป็นคู่กรณีผู้ถูกฟ้องคดีอันเนื่องมาจากการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เป็นต้น (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2560) ทำให้นิติกรมีใช้กฎหมายอาญามากที่สุด นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์นิติกรให้ความเห็นว่า “กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ใช้และเกี่ยวเนื่องในชีวิตประจำวัน อีกทั้งประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร การศึกษากฎหมายอาญาจึงต้องมีการค้นคว้าคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการทำงาน เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา เป็นต้น และใช้อ่านเพื่อการแข่งขันต่าง ๆ เช่น การผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นต้น” (นิติกร 1, สัมภาษณ์) “มีการใช้เพื่อการปฏิบัติงานอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ที่ต้องใช้หรือศึกษาค้นคว้ากฎหมายอาญา ก็เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ติดตามข่าวสาร เช่น เหตุการณ์/คดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งกระทบต่อสังคมและความรู้สึกประชาชน ก็มักจะเป็นคดีอาญา ก็มีการศึกษาลักษณะกฎหมายจากประมวลกฎหมายอาญา และแนวทางคำพิพากษาของศาล หากอยู่ในช่วงการสอบก็มีการใช้เพื่ออ่านสอบมากเช่นกัน เช่น การสอบชั้นความรู้ระดับเนติบัณฑิต เป็นต้น” (นิติกร 2, สัมภาษณ์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรั้ววิสาห์ วาณิชยพงศ์ (2546) ที่พบว่า ข้าราชการตุลาการในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล 4 ใช้กฎหมายอาญามากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี โพนทัน (2555) ที่พบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวนมีการใช้ประมวลกฎหมายอาญามากที่สุด เนื่องจากเป็นตัวบทกฎหมาย มีสารสนเทศที่จำเป็นในการใช้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำมาประกอบการพิจารณาคดีความที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกวัน เช่น ทางด้านคดีอาชญากรรม เป็นต้น

ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย พบว่า นิติกรใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม อาจเป็นเพราะนิติกรมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับที่ใช้ในการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรม โดยข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าใช้ผ่านเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเรื่อง เช่น สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ส่วนเอกสารวิชาการ มีการรวบรวมและเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ คำสั่งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2560) หากนิติกรมีความต้องการใช้สารสนเทศเรื่องใด

จึงเลือกใช้แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน เนื่องจากสามารถค้นหาข้อมูลได้รวดเร็ว และเข้าใช้งานได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิติกรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีการแสวงหาและการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

จากผลการวิจัย พบว่า นิติกรมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะบุคคลในวิชาชีพกฎหมายมีลักษณะเฉพาะที่ต้องศึกษาค้นคว้าสารสนเทศอยู่เป็นประจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-40 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมๆ กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดี อีกทั้งการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของหลักสูตรนิติศาสตร์ มีการให้คำแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศทางกฎหมายแก่นักศึกษากฎหมาย เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาและประกอบอาชีพเป็นนิติกร จึงมีความรู้พื้นฐานและทักษะในการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศทางกฎหมาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิติกรประสบปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมายมากที่สุด โดยมีปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่องมีน้อย เป็นต้น อาจเป็นเพราะศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564c) ทำให้มีการใช้หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาสารสนเทศที่หลากหลาย ซึ่งแตกต่างกับศาลรัฐธรรมนูญที่อาจใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลัก หรือจากงานวิจัยของจุฑาทิพย์ จันทร์ลูน (2548) ที่พบว่า ตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครองมีความต้องการใช้เนื้อหาสารสนเทศในกลุ่มกฎหมายปกครองมากที่สุด หรืออาจเป็นเพราะหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ ไม่ทราบความต้องการใช้เนื้อหาสารสนเทศของนิติกร อีกทั้งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดซื้อ และด้านสถานที่จัดเก็บ จึงไม่สามารถจัดหาสารสนเทศที่มีเนื้อหาทุกด้านหรือทุกเรื่องได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิติกรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด คือ หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเฉพาะด้านกฎหมาย คำวินิจฉัยมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2554) ที่พบว่า นิติกรสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎรมีปัญหาการใช้สารสนเทศด้านเนื้อหาสารสนเทศมากที่สุด คือ เนื้อหาสารสนเทศมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรเพ็ญ คานูณวัฒน์ (2556) ที่พบว่า ประเภทของสารสนเทศที่มีให้บริการในระบบห้องสมุดดิจิทัลไม่เพียงพอ ได้แก่ กฎหมายต่างประเทศ อนุสัญญา นักกฎหมายแก้ปัญหาด้วยการ

ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมรวมทั้งคำแนะนำในการค้นหาข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของอาลี จาหวัด และอาเหม็ด (Ali, Jawwad, & Ahmad, 2018) ที่พบว่า ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายเพื่อการทำวิจัยทางกฎหมายของนักศึกษากฎหมายส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุดกฎหมายในมหาวิทยาลัยมีทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของโอโลรุนเฟมี (Olorunfemi, 2015) ที่พบว่า ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของนักกฎหมายฝึกงานส่วนใหญ่ คือ ห้องสมุดกฎหมายมีทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ รองลงมา คือ ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย โดยมีปัญหาเกี่ยวกับมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงาน อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีนโยบายการให้บริการแก่บุคลากรภายในหน่วยงานเป็นหลัก การจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศอาจมีข้อกำหนดหรือข้อตกลงการเผยแพร่ของสำนักพิมพ์หรือเจ้าของผลงาน เช่น ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานบอกรับสมาชิก เป็นต้น หากบุคคลภายนอกต้องการใช้บริการต้องเดินทางไปหน่วยงานนั้นเพื่อเข้าไปภายในเครือข่ายของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ สุตรระโท (2552) ที่พบว่า การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบางประเภทมีข้อจำกัด ทำให้เข้าถึงไม่ได้มากที่สุด รวมทั้งมีปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น อาจเป็นเพราะภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาราชการของประเทศไทย และเป็นทักษะส่วนบุคคลที่ต้องมีการใช้และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเชี่ยวชาญ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายมีลักษณะและการใช้งานเฉพาะ ด้วยเหตุที่ภาษากฎหมายมีวิธีการใช้ที่ยุ่งยาก มีศัพท์ทางกฎหมายมากมาย และพื้นฐานทางภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายของแต่ละคนแตกต่างกัน ทั้งพื้นฐานทางหลักไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคเบื้องต้น หรือความสามารถในการอ่าน (ดวงเด่น นาคสีหราช , 2563) สอดคล้องกับการศึกษาของทรงพร ทาเจริญศักดิ์ (2540) ที่พบว่า นิสิตปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ ให้ความเห็นต่อปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษว่า นักกฎหมายไทยมีปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษเนื่องจากมีพื้นฐานภาษาอังกฤษไม่ดีพอ มีปัญหาด้านการอ่านตำราศัพท์เฉพาะทางกฎหมายยากต่อการทำความเข้าใจและตีความ เพราะมีลักษณะเฉพาะ ความหมายไวยากรณ์ และโครงสร้างทางภาษาแตกต่างจากภาษาอังกฤษที่ใช้ทั่วไป อีกทั้งปัจจัยที่ทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยากโดยเฉพาะภาษาอังกฤษในข้อเขียนทางกฎหมายคือ มีคำศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมากซึ่งยากต่อการอ่านและการตีความ และภาษาอังกฤษทางกฎหมายมีรากฐานทางประวัติศาสตร์มาจากภาษาลาตินและภาษาฝรั่งเศส จึงเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจ

4. การเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

4.1 ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนิติกรและนิติกรระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้นที่ใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีลักษณะงานเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์ ตรวจสอบ วินิจฉัย วิจัย พัฒนามาตรฐานงานทางกฎหมาย งานนิติการ การตัดสินใจอยู่ภายใต้การกำกับแนะนำ และตรวจสอบ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564a) นิติกรทุกระดับการศึกษา เมื่อเริ่มเข้ามาปฏิบัติงานจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักเหมือนกัน ทำให้มีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของวีรนุช สุตรกระโทก (2552) ที่พบว่า การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของข้าราชการสำนักงานศาลปกครองไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ข้าราชการศาลปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะไม่มีผลต่อการใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน

4.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 โดยนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมสูงกว่านิติกรที่มีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี อาจเป็นเพราะนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นนิติกรระดับชำนาญการขึ้นไปมีหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือ ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน และในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงเกี่ยวกับงานในหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในทางกฎหมาย หรืองานนิติการที่มีขอบเขตเนื้อหาของงานหลากหลายและขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยากซับซ้อนค่อนข้างมาก ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2564a) อีกทั้งอาจอยู่ในช่วงการทำผลงานวิชาการเพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น การอบรมและประเมินเพื่อให้ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ตำแหน่งนิติกร (พ.ต.ก.) การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การสอบแข่งขันเพื่อเปลี่ยนอาชีพ เช่น การสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกมล ห่องสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์

มากกว่ามีการแสวงหาสารสนเทศสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของโอทิกเค (1999) ที่พบว่า นักกฎหมายที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการและการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน โดยที่นักกฎหมายที่มีประสบการณ์น้อยมีการใช้สารสนเทศสูงกว่านักกฎหมายที่มีประสบการณ์มาก อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างคนละกลุ่มและศึกษาบริบทในต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันสองด้าน คือ ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย และวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย โดยนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีการใช้ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย และวิธีการค้นหาสารสนเทศสูงกว่านิติกรที่มีประสบการณ์ทำงาน 0 - 3 ปี ในส่วนด้านประเภทสารสนเทศทางกฎหมายที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีการใช้สารสนเทศทางกฎหมายที่หลากหลาย เช่น การใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน เพื่อเลื่อนระดับตำแหน่ง เช่น นิติกรปฏิบัติการเป็นนิติกรชำนาญการ นิติกรชำนาญการเป็นนิติกรชำนาญการพิเศษ เป็นต้น รวมถึงการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวันนอกเหนือจากการปฏิบัติงาน เช่น เพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสอบบรรจุเข้ารับราชการตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ หรือสอบเปลี่ยนอาชีพ (การสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา) เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนราภัทร เพชรมณี (2554) ที่พบว่า นิติกรสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎรที่มีประสบการณ์น้อยกว่ามีการใช้ประเภทของสื่อที่ใช้มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างและบริบทที่ศึกษามีความแตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี โพนทัน (2555) ที่ศึกษากับกลุ่มตำรวจสอบสวนที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการใช้งานด้านกฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง ระเบียบต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่สอบสวนเกี่ยวกับความผิดทางอาญาและอำนวยความสะดวกในอรรถคดีต่างๆ พบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้รูปแบบสารสนเทศแตกต่างกันโดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่ามีการใช้สูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ส่วนด้านวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย อาจเป็นเพราะนิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 3 ปีขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นนิติกรระดับชำนาญการขึ้นไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือ ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากกว่านิติกรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า จึงมีโอกาสที่จะศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยใช้วิธีการค้นหาสารสนเทศที่แตกต่างกันไปตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานหรือเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ สอนงานแก่นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี โพนทัน (2555) ที่พบว่า ตำรวจฝ่ายสอบสวน

ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่ามีการใช้เครื่องมือในการค้นหาสารสนเทศสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

5. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นิติกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 อาจเป็นเพราะเมื่อพิจารณาปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านสารสนเทศทางกฎหมาย เป็นปัญหาที่เกิดจากการนโยบายการให้บริการและการจัดทรัพยากรสารสนเทศของแต่ละหน่วยงาน ส่วนด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ที่พบว่าขาดทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น เนื่องจากภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาราชการของประเทศไทย และเป็นทักษะส่วนบุคคลที่ต้องมีการใช้และการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนราภัทรเพชรมณี (2554) ที่พบว่า นิติกรสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และในส่วนของเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า นิติกรที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 4 อาจเป็นเพราะการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศทางกฎหมายมีเนื้อหาสารสนเทศ ประเภทสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างจากเดิม เช่น นิติกรศึกษาค้นคว้ากฎหมายอาญาจากหนังสือประมวลกฎหมายอาญาที่ให้บริการในห้องสมุดประจำศาล หรือสืบค้นจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นิติกรศึกษาค้นคว้าแนวทางคำพิพากษาของศาลจากหนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา หรือจากระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา แสงทองล้วน (2541) พบว่า บุคลากรในหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการใช้สารสนเทศในบริบทอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของวันวิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) ที่พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศทุกประเภทโดยรวม แต่ละประเภท และรายข้อไม่แตกต่างกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุดเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศทางกฎหมาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า นิติกรมีปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่องมีน้อย เป็นต้น ห้องสมุดควรมีนโยบายให้นิติกรได้มีโอกาสเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ห้องสมุดจัดหาทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงหรือให้บริการเฉพาะผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม ซึ่งหากจะใช้บริการมีระเบียบและขั้นตอนการใช้บริการที่ยุ่งยาก เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็มให้บริการเฉพาะข้าราชการตุลาการ เป็นต้น ห้องสมุดควรมีการประสานหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายในการให้บริการคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็มแก่นิติกร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมของข้อมูลที่เผยแพร่

3. จากผลการวิจัยพบว่า นิติกรมีปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย คือ มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงาน ห้องสมุดควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายหน่วยงานหรือห้องสมุดกฎหมายเพิ่มเติม โดยขยายเครือข่ายไปยังห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้มีแหล่งสารสนเทศทางกฎหมายที่มากขึ้น รวมทั้งกำหนดนโยบายการยืมทรัพยากรสารสนเทศระหว่างหน่วยงานหรือห้องสมุดอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมที่ปฏิบัติงาน ณ ศาลยุติธรรมทั่วประเทศ เพื่อนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศทางกฎหมายในห้องสมุดประจำศาล

2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลเชิงลึกและครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม โดยเฉพาะการพิจารณาเนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมายให้สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของนิติกรแต่ละหน่วยงาน

บรรณานุกรม

- Ali, S., Jawwad, M., & Ahmad, P. (2018). Information Seeking Behaviour of Practicing Lawyers of Islamabad District Courts Bar Association, Pakistan. *International Journal of Librarianship and Information Science*, 3(1), 48-62.
- Govinda Reddy, K. V., Srinivasaragavan, S., & Ayyankalai, S. (2020). Assessment of Legal Information Needs and Access Problems of Law Officers in High Court of Karnataka, Bengaluru: A Case Study. *Gedrag & Organistie review*, 33(3), 1200-1209.
- Jamshed, J. (2020). A Systematic Review of Information Seeking Behavior & Information Needs in Female Lawyers. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*.
- Kaluba, C., & Mulauzi, F. (2019). Information Needs and Information Seeking Behavior of Judges and Lawyers : A Study of the Judiciary Superior Courts in Lusaka, Zambia. *The International Journal of Multi-Disciplinary Research*.
- Karimi, Z., & Noruzi, A. (2021). Legal Information Needs of Lawyers of Tehran City. *Library and Information Sciences.*, 24(2), 166-192.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Leckie, G. J., Pettigrew, K. E., & Sylvain, C. (1996). Modeling the Information Seeking of Professionals: A General Model Derived from Research on Engineers, Health Care Professionals, and Lawyers. *The Library Quarterly: Information, Community, Policy*, 66(2), 161–193.
- Nwagwu, W., & Ajibade, Z. (2020). Information Needs, Information Sources, Information Uses and Information-seeking Behaviours of Lawyers in Oyo State Nigeria. *Mousaion: South African Journal of Information Studies*, 38(4), 1-22.
- Olorunfemi, D. Y. (2015). The Use of Law Information Sources in Legal Research by Nigerian Universities Law Students. *Journal of Balkan Libraries Union*, 3(1), 15-23.
- Otike, J. (1999). The Information Needs and Seeking Habits of Lawyers in England: A Pilot Study. *The International Information & Library Review*, 31(1), 19-39.

- Swigon, M. (2011). Information limits: Definition, typology and types. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, 63(4), 364-379.
- Wilson, T. D. (1997). Trends In ... A Critical Review Information Behaviour: An Interdisciplinary Perspective. *Information Processing & Management*, 33(4), 551-572.
- กฎหมายกับการพัฒนา. (2563). กฎหมายมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจจริงหรือไม่. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/125960>
- กรกมล ห่องสวัสดิ์. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ กรณีผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- กฤติกา จิวาลักษณ์. (2562). แหล่งช่วยค้นคว้าประเภทสารานุกรม พจนานุกรมและศัพท์บัญญัติและนามานุกรม. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2, หน่วยที่ 6, น. 1-31). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กาญจนา แสงทองล้วน. (2541). การใช้สารสนเทศทางกฎหมายในหน่วยงานทางกฎหมายของรัฐ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- จันตรี สิ้นศุภฤกษ์. (2564). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- จันทิมา เขียวแก้ว. (2557). เอกสารการสอนรายวิชาการจัดการสารสนเทศเพื่องานนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- จินตปภาวี พิบูลย์. (2547). การใช้สารสนเทศของผู้นำกลุ่มผลิตภัณฑ์ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จุฑาทิพย์ จันทร์ลูน. (2548). การใช้สารสนเทศของตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครอง ในห้องสมุดกฎหมายมหาชน. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชฎาภรณ์ กุลนิตติ. (2553). สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ดวงเด่น นาคสีหราช. (2563, มกราคม - มิถุนายน). ความท้าทายของภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายในประเทศไทย. *วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์*, 9(1), 153-193.

- ทองพร ทาเจริญศักดิ์. (2540). นักศึกษากฎหมายต้องการอะไร. วารสารภาษาปริทัศน์, 16 (2539-2540), 60-65.
- ทัศนาศา ทาวร. (2515). หนังสือกฎหมายไทยและแหล่งสะสม. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธานินทร์ ทรัพย์วิเชียร, และ อภิชน จันทร์เสน. (2550). คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นราภัทร เพชรมณี. (2554). การใช้สารสนเทศของนิติกรสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุศกร โพธิ์ศรี. (ม.ป.ป.). ประวัติศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ. สืบค้นจาก <http://www.library.coj.go.th/AboutLibrary/1>
- ประภาส วิภาณันท์, และ กันยารัตน์ ทองแก้ว. (2561, กันยายน-ธันวาคม). การแสวงหาและการสืบค้นสารสนเทศดิจิทัลของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(3), 174-185.
- ผจญจิตต์ ประทุมชาติ. (2559). การสืบค้นสารสนเทศ. อุดรธานี: สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พรเพ็ญ คานูณวัฒน์. (2556). การใช้สารสนเทศของนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภาวิณี วรรณศรี. (2557). ความต้องการและการใช้สารสนเทศของพยาบาลผู้ป่วยใน ศูนย์ศรีพัฒน์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มานิตย์ จุ่มป่า. (2562). การศึกษากฎหมายและการตอบข้อสอบกฎหมาย (สำหรับผู้เริ่มต้น) (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- เมศิยาห์ อ่อนตา. (2562). คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการประชาสัมพันธ์. สืบค้นจาก <https://e-par.kpru.ac.th/e-par/a2/A0007-1629900221098-201904301556596399.pdf>

- รัฐวิสาหกิจ วาณิชยพงษ์. (2546). การใช้สารนิเทศด้านกฎหมายของข้าราชการตุลาการ ในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตรา 4. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประกาศเรื่องในราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2547. (2547, 30 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 121 ตอนที่ พิเศษ 141ง, น. 11).
- ประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2559. (2559, 4 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 133 ตอนที่ 11ก, น. 9-33).
- วันสสุดา ดิษยบุตร. (2553). การใช้สำนักหอสมุดแห่งชาติเพื่อการทำวิทยานิพนธ์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วัชรภรณ์ ตั้งควนิชัย. (2554). ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วันวิสาข์ สุทธิบริบาล. (2554). การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วารุณี โพนทัน. (2555). การใช้สารสนเทศเพื่อการบริการประชาชนของตำรวจฝ่ายสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วีรณัฐ สุตรกระโทก. (2552). การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของข้าราชการสำนักงานศาลปกครอง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- แววตา เตชาทวิวรรณ. (2562). การรู้สารสนเทศสำหรับการเรียบเรียงโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2553). คู่มือมาตรฐานและแนวทางการกำหนดความรู้ความสามารถทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่งข้าราชการศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <https://ojoc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/1437/iid/265006>
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2560). การแบ่งส่วนราชการภายใน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <https://ojoc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/7842/iid/126094>

- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2564a). มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <https://ojoc.coj.go.th/th/content/category/detail/id/7339/cid/63/iid/264904>
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2564b). ระบบค้นหาหมายเลขโทรศัพท์ศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <https://phonebook.coj.go.th>
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2564c). รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรม. สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/8449/iid/258980>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สุภศรี กานหยี่. (2562). แหล่งช่วยค้นคว้าประเภทข้อมูลและสถิติ ปฏิทินเหตุการณ์ ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ ข้อมูลชีวประวัติ และข้อมูลกฎหมาย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2, หน่วยที่ 7, น. 59-76). นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- หยุด แสงอุทัย แก๊ซเพิ่มเติมโดย สมยศ เชื้อไทย. (2560). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 21 แก๊ซเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัชญา รัตนตนะ. (2560). การศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ : กรณีผู้ใช้ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). ผู้ใช้บริการสารสนเทศ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาผู้ใช้และการบริการสารสนเทศ (หน่วยที่ 5, น. 1-28). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2562a). การส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2, หน่วยที่ 11, น. 11-31). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2562b). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2, หน่วยที่ 1, น. 35-36). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ อว 8718/332

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

7 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิตกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยารัตน์ เควียเช่น เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิตกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัครชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 493 6162

ที่ อว 8718/332

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

7 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื่องด้วย นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิ์สกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัครชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 493 6162

ที่ อว 8718/332

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

7 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องด้วย นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางศิริพร โททรภวานนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การใช้สารสนเทศของนิสิตในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 493 6162

ที่ อว 8718/598

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

8 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินทงศกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์อานนท์ มาเฝ้า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม เรื่อง “การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัครชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 493 6162

ที่ อว 8718/598

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

8 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นายรัตนพล ราชสันต์

เนื่องด้วย นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิพิมล ประพินทงศกร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม เรื่อง “การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวปรีชญา นามวัฒน์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัครชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 083 493 6162

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
- ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สารสนเทศทางกฎหมาย หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศทางด้านกฎหมายและที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือกฎหมาย ตำราวิชาการกฎหมาย หนังสือคำบรรยายกฎหมาย หนังสือคำอธิบายกฎหมาย หนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย วารสารทางกฎหมาย วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมาย คำพิพากษา/คำวินิจฉัย คู่มือการปฏิบัติงาน เอกสารประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนา รายงานประจำปี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัย วัสดุโอบรรยาย/การอภิปรายทางกฎหมายผ่านการถ่ายทอดสด สัญญาณภาพและเสียง (Streaming) และโปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชญาวิทยา (Burlington English)

2. การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องหรือกิจกรรมที่กระทำเพื่อให้ได้สารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการมาใช้ประโยชน์ตามความต้องการ ศึกษาครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย และแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย

3. ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกร ในด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย ด้านสารสนเทศทางกฎหมาย และด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย

4. นิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม หมายถึง นิติกรประเภทข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานราชการศาลยุติธรรม และลูกจ้าง ที่ปฏิบัติงาน ณ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ได้แก่ กองสวัสดิการศาลยุติธรรม ศูนย์รักษาความปลอดภัย สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินคดี สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม สำนักการแพทย์ สำนักกิจการคดี สำนักคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม สำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม สำนักประธานศาลฎีกา สำนักแผนและงบประมาณ สำนักส่งเสริมงานตุลาการ และสำนักอนุญาโตตุลาการ โดยมีระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน ได้แก่ นิติกร นิติกรปฏิบัติการ นิติกรชำนาญการ นิติกรชำนาญการพิเศษ และนิติกรเชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ และเติมคำตอบในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. ระดับการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาตรี ตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป

2. ประสบการณ์ทำงาน

- 0 - 3 ปี มากกว่า 3 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของท่านมากที่สุด

- 5 คือ มีระดับการใช้ มากที่สุด
4 คือ มีระดับการใช้ มาก
3 คือ มีระดับการใช้ ปานกลาง
2 คือ มีระดับการใช้ น้อย
1 คือ มีระดับการใช้ น้อยที่สุด

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. วัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย					
1.1 เพื่อการปฏิบัติงาน					
1.2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเอง					
1.3 เพื่อการทำวิจัยในขณะที่กำลังศึกษาต่อ และ/หรือเพื่อการทำวิจัยในงาน เช่น วิจัยทางด้านกฎหมาย เป็นต้น					
1.4 เพื่อการสอบเลื่อนระดับตำแหน่ง หรือการสอบแข่งขันอื่น ๆ					
1.5 เพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ที่น่าสนใจ					
1.6 วัตถุประสงค์การใช้อื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ.....					
2. ประเภทสารสนเทศทางกฎหมาย					
2.1 สื่อสิ่งพิมพ์					
2.1.1 หนังสือกฎหมาย/ตำราวิชาการกฎหมาย/หนังสือคำบรรยายกฎหมาย/ หนังสือคำอธิบายกฎหมาย					

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	2.1.2 หนังสืออ้างอิงทางกฎหมาย เช่น พจนานุกรมคำศัพท์ทางกฎหมาย (ฉบับราชบัณฑิตยสถาน) สารานุกรมกฎหมายอาญา เป็นต้น				
2.1.3 วารสารทางกฎหมาย เช่น คุณพาหุ บทบัณฑิตย วารสารคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น					
2.1.4 วิทยานิพนธ์/งานวิจัยทางกฎหมาย เช่น วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย และ/หรืองานวิจัยที่จัดทำโดยหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม และงานวิจัยอื่น ๆ เป็นต้น					
2.1.5 คำพิพากษา/คำวินิจฉัย เช่น หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลฎีกา หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาของเนติบัณฑิตยสภา หนังสือรวมคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น					
2.1.6 คู่มือการปฏิบัติงาน เช่น คู่มือการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา คู่มือปฏิบัติงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง เป็นต้น					
2.1.7 เอกสารประกอบการประชุม/อบรม/สัมมนา เช่น หลักสูตรของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (หลักสูตรการพัฒนานิติกรระดับต้น/ระดับกลาง) หลักสูตรของหน่วยงานภายนอกทางกฎหมาย เป็นต้น					
2.1.8 รายงานประจำปี เช่น รายงานประจำปีงบประมาณของศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นต้น					
2.1.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ข้อพิจารณาทางกฎหมาย ข้อปัญหากฎหมายและข้อหารือ ความเห็นกรรมการร่างกฎหมาย ความเห็นทางกฎหมายของนักนิติศาสตร์ เป็นต้น					
2.1.10 สิ่งพิมพ์อื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ					
2.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
2.2.1 ฐานข้อมูลคลังความรู้ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ เช่น หนังสือวารสารของสำนักงานศาลยุติธรรม หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกา ผลงานส่วนบุคคลของหลักสูตรการพัฒนาต่าง ๆ เป็นต้น สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มได้					
2.2.2 ศูนย์ข้อมูลกฎหมายของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ ฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด และกฎหมายลูก					

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
และฐานข้อมูลรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของ ศาลยุติธรรม สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มได้					
2.2.3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายที่ห้องสมุดจัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาต่างประเทศ (IG Library และ Oxford Legal Research Library) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย (2ebook)					
2.2.4 ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางกฎหมายภาษาต่างประเทศที่ห้องสมุด จัดซื้อมาให้บริการ ได้แก่ Thomson Reuters Westlaw, Lexis Advance และ IBFD Tax News & Analysis (ฐานข้อมูลทางด้านภาษี)					
2.2.5 ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำวินิจฉัย เช่น ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาล ฎีกา/คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา ฐานข้อมูลคำพิพากษา/คำสั่งศาล ปกครองสูงสุด ฐานข้อมูลคำวินิจฉัย/คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น					
2.2.6 วิดีโอการบรรยาย/การอภิปรายทางกฎหมายผ่านการถ่ายทอดสด สัญญาณภาพและเสียง (Streaming)					
2.2.7 โปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเฉพาะทางด้านอาชีพกฎหมาย (Burlington English) ที่ห้องสมุดศาลยุติธรรมจัดซื้อมาให้บริการ					
3. วิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย					
3.1 ค้นหาโดยการสุ่มหาหรือการเดินสำรวจที่ชั้นจัดเก็บ เนื่องจากจากมีกลุ่ม สารสนเทศที่ให้อยู่เป็นประจำหรือต้องการสำรวจดูอย่างกว้าง ๆ					
3.2 สอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการให้ช่วยค้นหาให้					
3.3 ค้นหาจากเครื่องมือช่วยค้น เช่น ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ ของศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ (OPAC) หรือฐานข้อมูลฯ ของห้องสมุด/หน่วยงานอื่นที่ให้บริการ เป็นต้น					
3.4 ค้นหาผ่านโปรแกรมค้นหา (Search Engine) เช่น Google เป็นต้น					
4. เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมาย					
4.1 รัฐธรรมนูญ					
4.2 กฎหมายปกครอง					
4.3 กฎหมายอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติอื่นซึ่ง บัญญัติถึงความผิดอาญาและโทษอาญา					

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
4.4 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม					
4.5 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา					
4.6 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง					
4.7 กฎหมายการคลัง					
4.8 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์					
4.9 กฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล และกฎหมายระหว่างประเทศแผนก คดีอาญา					
4.10 กฎหมายของต่างประเทศ เช่น กฎหมายของสหรัฐอเมริกา (รัฐธรรมนูญ แห่งสหรัฐอเมริกา) เป็นต้น					
4.11 เนื้อหาสารสนเทศทางกฎหมายอื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ.....					
5. แหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย					
5.1 แหล่งสารสนเทศบุคคล					
5.1.1 ผู้บังคับบัญชา					
5.1.2 เพื่อนร่วมงานในกลุ่มงาน/สำนักงานเดียวกัน เช่น เพื่อนร่วมงานใน ตำแหน่งนิติกร หรือตำแหน่งอื่นที่มีวุฒิการศึกษาทางนิติศาสตร์ เป็นต้น					
5.1.3 ผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย หรือผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมาย เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ อาจารย์ทางด้านกฎหมาย เป็นต้น					
5.1.4 แหล่งสารสนเทศบุคคลอื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ					
5.2 แหล่งสารสนเทศสถาบัน					
5.2.1 ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรมเฉลิมพระเกียรติ หรือห้องสมุดประจำศาล					
5.2.2 ห้องสมุดกฎหมายอื่น ๆ เช่น หอสมุดรัฐสภา ห้องสมุดสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ห้องสมุดเนติบัณฑิตยสภา เป็นต้น					
5.2.3 หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น สำนัก/สถาบัน/ กอง/ศูนย์ในส่วนกลาง ศาลชั้นต้น เป็นต้น					
5.2.4 หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานอัยการสูงสุด กรมบังคับคดี เป็นต้น					

การใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
5.2.5 แหล่งสารสนเทศสถาบันอื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ.....					
5.3 แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต					
5.3.1 เว็บไซต์หน่วยงานภายในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น เว็บไซต์ ของสำนัก/สถาบัน/กอง/ศูนย์ในส่วนกลาง เว็บไซต์ศาลชั้นต้น เป็นต้น					
5.3.2 เว็บไซต์หน่วยงานภายนอกสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น เว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น					
5.3.3 สื่อสังคมออนไลน์ที่ให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทางกฎหมาย เช่น YouTube (COJ Chanel) Facebook (เพจสื่อศาล, กลุ่มคำพิพากษาฎีกาที่ น่าสนใจ) Line (กลุ่มไลน์ของสำนักงานศาลยุติธรรม Inside COJ, กลุ่มไลน์ นักศึกษากฎหมายของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ) เป็นต้น					
5.3.4 แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตอื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุคำตอบ.....					

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมายของท่านมากที่สุด

- 5 คือ มีระดับปัญหาการใช้ มากที่สุด
4 คือ มีระดับปัญหาการใช้ มาก
3 คือ มีระดับปัญหาการใช้ ปานกลาง
2 คือ มีระดับปัญหาการใช้ น้อย
1 คือ มีระดับปัญหาการใช้ น้อยที่สุด

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับปัญหาการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. ปัญหาด้านแหล่งสารสนเทศทางกฎหมาย					
1.1 สถานที่ตั้งของแหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวกเดินทางไปใช้บริการ เช่น ห้องสมุดกฎหมาย หรือหน่วยงานทางกฎหมายที่อยู่ภายนอกสำนักงาน ศาลยุติธรรม เป็นต้น					
1.2 การจัดเก็บสารสนเทศไม่เป็นระบบ เข้าถึงหรือสืบค้นยาก เช่น หน่วยงาน ในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม มีการจัดเก็บสารสนเทศแบบแยกหน่วยงาน ทำให้					

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับปัญหาการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
ไม่สะดวกต่อการค้นหา เนื่องจากไม่สามารถค้นหาสารสนเทศได้ภายในแหล่งเดียว เป็นต้น					
1.3 ห้องสมุด/หน่วยงานทางกฎหมายที่ต้องการเข้าใช้บริการ มีระเบียบหรือขั้นตอนการให้บริการที่ยุ่งยาก เช่น ต้องขออนุญาตในการเข้าใช้บริการ เป็นต้น					
1.4 แหล่งสารสนเทศไม่มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ทางกฎหมาย จึงไม่เข้าใจเนื้อหา/คำศัพท์ทางกฎหมาย ทำให้ได้รับสารสนเทศล่าช้าหรือไม่ตรงตามความต้องการ					
1.5 มีความยากในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศบุคคลที่มีตำแหน่งที่สูงกว่า					
1.6 มีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตของสถาบันอื่น ๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นสมาชิกของหน่วยงาน					
2. ปัญหาด้านสารสนเทศทางกฎหมาย					
2.1 สารสนเทศไม่ทันสมัย เช่น หนังสือปีพิมพ์เก่า ด้วบทกฎหมายไม่ใช่ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด เป็นต้น					
2.2 สารสนเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการ เช่น หนังสือกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน/เฉพาะเรื่องมีน้อย เป็นต้น					
2.3 สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ เช่น ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการในห้องสมุดหรือในหน่วยงาน เป็นต้น					
2.4 สารสนเทศไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ เช่น กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาบางปี บางฉบับ ขาดหายไป เป็นต้น					
2.5 สารสนเทศบางประเภทถูกจำกัดการเข้าถึงหรือให้บริการเฉพาะผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม ซึ่งหากจะใช้บริการมีระเบียบและขั้นตอนการให้บริการที่ยุ่งยาก เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับเต็ม ให้บริการเฉพาะข้าราชการตุลาการ เป็นต้น					
2.6 สารสนเทศบางเรื่องเป็นความรู้เฉพาะในตัวบุคคล ไม่มีการรวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้เป็นปัญหาในการเข้าถึงความรู้ในตัวบุคคล เช่น การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์จากผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงานที่ไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น					
3. ปัญหาด้านผู้ใช้สารสนเทศทางกฎหมาย					
3.1 ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศทางกฎหมาย					
3.2 ไม่ทราบจะค้นหาสารสนเทศทางกฎหมายที่ต้องการได้จากแหล่งสารสนเทศใด					
3.3 ขาดทักษะการอ่านสารสนเทศทางกฎหมายที่เป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น					

ปัญหาการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย	ระดับปัญหาการใช้ สารสนเทศทางกฎหมาย				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
3.4 ไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศทางกฎหมาย เนื่องจากมีภารกิจ ค่อนข้างมาก					
3.5 มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารสนเทศทางกฎหมาย เช่น ค่าเดินทางไปยังแหล่ง สารสนเทศภายนอกหน่วยงาน ค่าธรรมเนียมการเข้าใช้บริการ ค่าสำเนาเอกสาร เป็นต้น					
4. ปัญหาการใช้สารสนเทศด้านอื่น ๆ (ถ้ามี) โปรดระบุ.....					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

- ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้ -

ภาคผนวก ค
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การใช้สารสนเทศทางกฎหมายของนิติกรในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาว ปรีชญา นามวัฒน์
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะมนุษยศาสตร์
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-268/2564X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 19 พฤษภาคม 2564

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 18 มิถุนายน 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิรกุล)
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-268/2564

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปรีชญา นามวัฒน์
วัน เดือน ปี เกิด	23 มีนาคม 2528
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2550 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2564 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสารสนเทศศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

